

เอกสารแนวทางการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ประวัติศาสตร์

ปีการศึกษา 2566

กลุ่มนิเทศ ติดตาม
และประเมินผลการจัดการศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

เอกสารแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพะเยา เขต 2 เล่มนี้ จัดทำขึ้นเพื่อ 1) เป็นแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ให้โรงเรียนนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน 2) พัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนวิชา ประวัติศาสตร์ และ 3) เพื่อให้โรงเรียนในสังกัดมีแนวทางการพัฒนาการสอนประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมือง ศีลธรรม และประชาธิปไตย โดยมีหัวข้อสำหรับการศึกษา คั่นคว่า จำนวน 5 บท ได้แก่ บทที่ 1 บทนำ บทที่ 2 การขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาสาระประวัติศาสตร์ บทที่ 3 แนวคิด และแนวทางการสอนประวัติศาสตร์ แนวใหม่ บทที่ 4 แหล่งเรียนรู้ การออกแบบสื่อและการวัดและประเมินผล และบทที่ 5 การออกแบบแผน การจัดการเรียนรู้

การใช้เอกสารแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ให้เกิดประสิทธิภาพนั้น ผู้มีเหตุต้องศึกษารายละเอียดในองค์ประกอบของเอกสาร แนวทางดังกล่าวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กล่าว และลงมือปฏิบัติการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นขั้นตอนตาม สภาพบริบทของโรงเรียน และนักเรียน

คณะผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่า เอกสารแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 เล่มนี้ จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพ การศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระประวัติศาสตร์ หากมีข้อผิดพลาดตาม หลักการทางวิชาการประการใด ขอความกรุณาโปรดให้คำชี้แนะ จักเป็นพระคุณยิ่ง และคณะผู้จัดทำพร้อม ที่จะนำข้อเสนอแนะมาพัฒนา และปรับปรุงให้เอกสารแนวทางเล่มนี้มีความสมบูรณ์และถูกต้องตาม หลักวิชาการมากยิ่งขึ้น

สุรวัฒน์ เมืองมูล

ศึกษานิเทศก์

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญ	1
1.2 วัตถุประสงค์	3
1.3 นโยบายสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2	3
1.4 การขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	4
บทที่ 2 การขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาระยะประวัติศาสตร์	9
2.1 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์	9
2.2 การจัดการเรียนรู้สู่ฐานสมรรถนะ	16
บทที่ 3 แนวคิด และแนวทางการสอนประวัติศาสตร์แนวใหม่	18
3.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์	18
3.2 กิจกรรมการใช้ Time Line ช่วยในการคิดวิเคราะห์เรื่องราวทางประวัติศาสตร์	19
3.3 กิจกรรมชวนนักเรียนสู่ชุมชน : สืบค้นประวัติศาสตร์	23
3.4 กิจกรรมดูหนังดูละครแล้วย้อนกลับห้องเรียน	25
3.5 กิจกรรมเรียนเพลินๆ กับเส้นทางเดินประวัติศาสตร์	27
3.6 กิจกรรมการสอนประวัติศาสตร์แบบ Active Learning 5 ขั้นตอน	27
บทที่ 4 แหล่งเรียนรู้ การออกแบบสื่อ และการวัดและประเมินผล	31
4.1 แหล่งเรียนรู้ วิธีชีวิตตามบริบทของผู้เรียน	31
4.2 การออกแบบ และเลือกใช้สื่อ อุปกรณ์	32
4.3 การวัดประเมินผล	33
บทที่ 5 การออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้	34
5.1 วิธีการออกแบบแผนการเรียนรู้	34
5.2 ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์	36
ภาคผนวก	46
คณะทำงาน	58

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญ

ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่กล่าวว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญมากที่สุด ส่วนกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพของตนเอง ประกอบกับวิสัยทัศน์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา ตลอดจนคุณธรรม จริยธรรม มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นในการศึกษาต่อการประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต ยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตลอดจนมีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองและพลโลก จะเห็นได้ว่าจากเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และวิสัยทัศน์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานต่างให้ความสำคัญกับคุณภาพของผู้เรียน

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ได้กำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21” โดยมีวัตถุประสงค์ที่สอดคล้องกับการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ โดยกล่าวไว้ในจุดประสงค์ข้อ 1) เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์และวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาดังกล่าวข้างต้น จึงมีการวางเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติไว้ 2 ด้าน คือ 1) เป้าหมายด้านผู้เรียน (Learner Aspirations) โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (3Rs8Cs) และเป้าหมายของการจัดการศึกษา (Aspirations) ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (3Rs8Cs)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีนโยบายสำคัญเกี่ยวกับการสอนประวัติศาสตร์ เน้นการยกระดับคุณภาพการศึกษา โดยมีการนำรูปแบบ Active Learning มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และจัดกิจกรรมเสริมทักษะเพิ่มเติมตามความถนัด และที่สำคัญได้มีการกำหนดให้การเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์และหน้าที่พลเมือง เพื่อสร้างสำนึกของความเป็นไทย รักในการเป็นชาติของเราโดยจัดการเรียนรู้ตามความพร้อม และเหมาะสมในแต่ละบริบทพื้นที่ ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษานำหลักสูตรฐานสมรรถนะมาพัฒนาทักษะของนักเรียน เป็นการกระตุ้นให้เกิดกระบวนการคิด วิเคราะห์ และแก้ไขปัญหาเป็น รู้เท่าทันสื่อดิจิทัลอย่างปลอดภัย ขณะเดียวกันโรงเรียนและครูผู้สอนต้องมีการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมือง และศีลธรรมซึ่งเป็นเรื่องที่สำคัญ นอกจากสอนให้เด็กเก่งแล้วยังต้องปลูกฝังให้เด็กเป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม รักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ รวมถึงเสริมสร้างวิถีชีวิตความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง (ตรีบุษ เทียนทอง, ๒๕๖๖ : ออนไลน์) สอดคล้องกับการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และจุดหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช

2551 วิชาประวัติศาสตร์ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพ กับสมรรถนะของผู้เรียนในข้อที่ 5 คือ ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีต่างๆ ในการเรียนรู้ การสื่อสาร การสร้างทักษะในการคิด วิเคราะห์อย่างมีเหตุผล ซึ่งทักษะเหล่านี้จะช่วยให้ผู้เรียนรู้รากเหง้าเรื่องราวของเนื้อหาวิชาประวัติศาสตร์ได้อย่างลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น เชื่อมโยงให้เข้าใจสังคมไทยปัจจุบันดีขึ้น ผู้เรียนจะเห็นคุณค่าของความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์มีความห่วงหาพันเห็นคุณค่าของต้นทุนวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีที่งดงามของคนไทย

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ได้ดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่มุ่งพัฒนามาตรฐานการศึกษาให้มีคุณภาพตามหลักสูตรและตรงตามความมุ่งหวังของสังคม โดยกำหนดการดำเนินงานพัฒนาบุคลากร 3 กลุ่ม ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และผู้เรียน ผ่านแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา “3 มิติ 8 จุดเน้น” ครอบคลุม มิติที่ 1 การพัฒนาศักยภาพผู้บริหารสถานศึกษา จุดเน้นที่ 1 การนิเทศภายใน และจุดเน้นที่ 2 การบริหารจัดการโดยใช้ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา มิติที่ 2 การพัฒนาคุณภาพครู จุดเน้นที่ 1 การพัฒนาห้องเรียนคุณภาพ และจุดเน้นที่ 2 การน้อมนำศาสตร์พระราชาและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ (รู้ รัก สามัคคี พอเพียง มีส่วนร่วม) และมิติที่ 3 การพัฒนาผู้เรียนสู่มาตรฐาน จุดเน้นที่ 1 ความสามารถด้านภาษาและการคิดคำนวณ จุดเน้นที่ 2 การรู้และเข้าใจเทคโนโลยีจุดเน้นที่ 3 การคิดและแก้ปัญหา และจุดเน้นที่ 4 การมีทักษะชีวิตและทักษะอาชีพ และจากการดำเนินงาน ที่ผ่านพบว่า การดำเนินการขับเคลื่อนมิติที่ 2 การพัฒนาคุณภาพครู จุดเน้นที่ 1 การพัฒนาห้องเรียนคุณภาพเป็นจุดเน้นที่มีความสำคัญที่จะทำให้เกิดคุณภาพผู้เรียนในแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา มิติที่ 3 การพัฒนาผู้เรียนสู่มาตรฐาน และการจะดำเนินการดังกล่าวให้มีประสิทธิภาพนั้น ควรจัดกิจกรรมการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่มีความสอดคล้องกับการพัฒนาครูผู้สอน โดยให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ สามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง และเรียนรู้อย่างมีความสุข จึงเป็นกิจกรรมหลักที่เขตพื้นที่การศึกษาควรดำเนินการ

นอกจากการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่มุ่งพัฒนามาตรฐานการศึกษาให้มีคุณภาพตามหลักสูตรและตรงตามความมุ่งหวังของสังคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 มีนโยบาย และจุดเน้น ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมืองและศีลธรรม ให้มีความทันสมัย น่าสนใจ เหมาะสมกับวัยของผู้เรียนควบคู่ไปกับการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น และการเสริมสร้างวิถีชีวิตของความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งโดยการดำเนินงานตามนโยบาย ได้ดำเนินการขับเคลื่อนการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมืองและศีลธรรมเน้นสถานศึกษาในสังกัด นำแนวทางการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้ Active Learning สู่การจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดวิเคราะห์ สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ครูผู้สอนใช้คำถามเพื่อกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ จัดทำเอกสารแนวทางการสอนประวัติศาสตร์ กำหนดจัดกิจกรรมการจัดทำเอกสารแนวทางการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ เพื่อพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ ส่งเสริม พัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสอนประวัติศาสตร์ สนับสนุนให้สถานศึกษานำหลักสูตรฐานสมรรถนะมาพัฒนาการสอนประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมือง

กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาจึงได้จัดทำเอกสารแนวทางการสอนประวัติศาสตร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 เพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอน อันจะนำไปสู่การบรรลุตามมาตรฐาน/ตัวชี้วัด รวมถึงจุดประสงค์การเรียนรู้ประวัติศาสตร์ แนวใหม่ หน้าที่พลเมือง ศีลธรรม และประชาธิปไตยของนักเรียน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อจัดทำแนวทางการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ให้โรงเรียนนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน
2. เพื่อพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์
3. เพื่อให้โรงเรียนในสังกัดมีแนวทางการพัฒนาการสอนประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมือง ศีลธรรม และประชาธิปไตย

นโยบายสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ได้วิเคราะห์ และนำแนวทางการจัดการศึกษาจากหลายระดับมากำหนดเป็นทิศทางการจัดการศึกษา ดังนี้ (ที่มา : แผนปฏิบัติการปีงบประมาณ พ.ศ.2567, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2)

วิสัยทัศน์

“บริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล ครู และบุคลากรทางการศึกษา ใช้นวัตกรรมสู่ความเป็นมืออาชีพ ให้ผู้เรียนมีคุณภาพสอดคล้องกับศตวรรษที่ 21”

พันธกิจ

1. พัฒนาและส่งเสริมการบริหารจัดการโดยใช้หลักธรรมาภิบาลอย่างยั่งยืน
2. พัฒนาและส่งเสริมให้เขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียนมีมาตรฐานและความปลอดภัย
3. พัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาทุกระดับและจัดการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Technology) มุ่งสู่ Thailand 4.0
4. พัฒนาและส่งเสริมการใช้นวัตกรรมการบริหารจัดการ การเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน
5. พัฒนาและส่งเสริมครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนให้มีความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพ
6. พัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะตามมาตรฐานการศึกษามีทักษะ/สมรรถนะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21
7. พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีทักษะชีวิต และทักษะอาชีพให้ดำรงชีวิตในสังคมอนาคตอย่างมีความสุขตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
8. เพิ่มโอกาส และความเสมอภาคทางการศึกษาให้กับประชากรวัยเรียนทุกคนอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม

เป้าประสงค์

1. เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษามีการบริหารจัดการโดยใช้หลักธรรมาภิบาล
2. เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาได้รับการพัฒนาและส่งเสริมให้มีมาตรฐานและความปลอดภัยจากภัยทุกรูปแบบ
3. เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษามีระบบการบริหารจัดการศึกษาทุกระดับและจัดการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Technology) มุ่งสู่ Thailand 4.0

4. เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาใช้นวัตกรรมการบริหารจัดการและจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน
5. ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนมีความรู้ ความสามารถและสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพ
6. ผู้เรียนมีคุณภาพ ความรู้ ความสามารถ สมรรถนะ คุณลักษณะตามมาตรฐานการศึกษา และมีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21
7. ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีทักษะชีวิต และทักษะอาชีพให้ดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุขตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
8. ประชากรวัยเรียนได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างเสมอภาคจนจบการศึกษาภาคบังคับ
กลยุทธ์

1. บริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล
2. จัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีความปลอดภัย
3. พัฒนานวัตกรรมบริหารและการจัดการเรียนการสอน
4. พัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษาเป็นมืออาชีพ
5. พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพสอดคล้องกับศตวรรษที่ 21
6. เพิ่มโอกาส และความเสมอภาคทางการศึกษาให้กับประชากรวัยเรียน

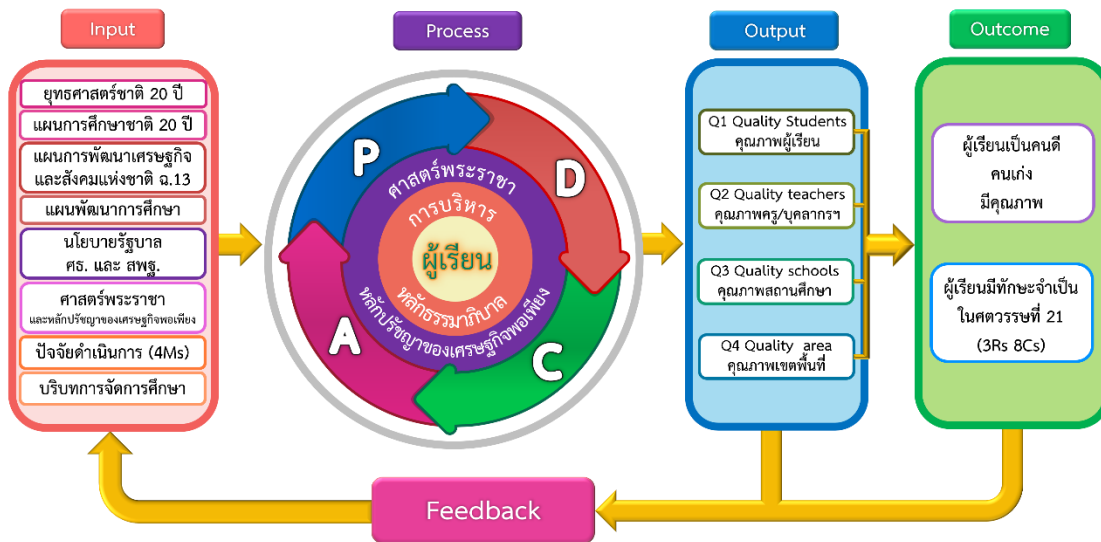
ค่านิยมหลักขององค์กร Phayao2 – PUSH = การผลักดัน/ขับเคลื่อน

P – Participation	มีส่วนร่วม
U – Unity	เป็นหนึ่งเดียว
S - Service mind	จิตบริการ
H – Honesty	ซื่อสัตย์ สุจริต

การขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ได้กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และค่านิยมองค์กรร่วมกัน และเพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนอย่างเป็นรูปธรรมและให้ทุกฝ่ายยึดถือเป็นแนวปฏิบัติเดียวกันในทุกระดับตั้งแต่ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ระดับกลุ่มโรงเรียน และระดับโรงเรียน จึงได้คิดหา นวัตกรรมซึ่งเป็นกรอบการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และนำสู่ การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ดังแผนภาพและรายละเอียด ดังนี้

P to 4Qs MODEL

การพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผ่านกระบวนการ 3 มิติ 8 จุดเน้น รายละเอียด ดังนี้

มิติที่ 1 การพัฒนาศักยภาพผู้บริหาร

จุดเน้นที่ 1 ผู้นำทางวิชาการ (เน้นการบริหารจัดการด้านนิเทศภายใน)

จุดเน้นที่ 2 การบริหารจัดการโดยใช้ระบบประกันคุณภาพการศึกษา

มิติที่ 2 การพัฒนา คุณภาพครู

จุดเน้นที่ 1 ห้องเรียนคุณภาพ

จุดเน้นที่ 2 การน้อมนำศาสตร์ พระราชาสู่การปฏิบัติ (รู้จักสามัคคี พอเพียง มีส่วนร่วม)

มิติที่ 3 การพัฒนาผู้เรียนสู่มาตรฐาน

จุดเน้นที่ 1 ภาษาและคิดคำนวณ

จุดเน้นที่ 2 การรู้และเข้าใจเทคโนโลยี

จุดเน้นที่ 3 การคิดและแก้ปัญหา

จุดเน้นที่ 4 การมีทักษะชีวิตและอาชีพ

มิติที่ 1 มิติที่ 1 การพัฒนาศักยภาพผู้บริหาร

จุดเน้นที่ 1 ผู้นำทางวิชาการ (เน้นการบริหารจัดการด้านนิเทศภายใน)

การนิเทศภายในสถานศึกษา เป็นหัวใจการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นความพยายามทุกวิถีทางของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษาในอันที่จะปรับปรุง แก้ไข พัฒนาประสิทธิภาพ ประสิทธิผลในการจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในโรงเรียนให้มีคุณภาพตรงตามมาตรฐานของหลักสูตร มาตรฐานการศึกษาชาติ เพิ่มสูงขึ้นอย่างยั่งยืนและต่อเนื่อง เพื่อเป็นการเพิ่มพลังและศักยภาพในการปฏิบัติงานของวิชาชีพครู รวมทั้งส่งเสริมให้ครูมีความก้าวหน้า ในวิชาชีพและผลสุดท้าย คือ การเรียนรู้ของนักเรียนเป็นไปอย่างต่อเนื่อง โดยการบริหารงานวิชาการ จะมีขอบข่าย/ภารกิจ ดังต่อไปนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
3. การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน
4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
6. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้
7. การนิเทศการศึกษา
8. การแนะแนวการศึกษา
9. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
10. การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน
11. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น
12. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการ แก่บุคคล ครอบครัวยุ วังค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

จุดเน้นที่ 2 การบริหารจัดการโดยใช้ระบบประกันคุณภาพการศึกษา

การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เป็นสิ่งที่สถานศึกษาต้องดำเนินการตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 หมวด 6 ว่าด้วยมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อเป็นสิ่งประกันว่าการจัดการศึกษาของสถานศึกษาจะส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ทั้งผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง หน่วยงาน/องค์กรในชุมชน และหน่วยงานที่สูงกว่าระดับสถานศึกษามีความพึงพอใจ และผลการปฏิบัติสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคลากรที่สำคัญยิ่ง ที่จะผลักดัน ขับเคลื่อนให้การประกันคุณภาพของสถานศึกษา บรรลุสู่เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ โดยจะต้องบริหารแบบมีส่วนร่วมมีลักษณะของผู้นำแบบประชาธิปไตย จะให้ความสำคัญ ให้เกียรติและเคารพในศักดิ์ศรีของผู้ร่วมงาน ยอมรับและเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานแสดงความคิดเห็น ร่วมแก้ปัญหา และร่วมตัดสินใจ เป็นผู้มีความวิสัยทัศน์ มีความเชื่อมั่น เห็นคุณค่าของตนเองและผู้ร่วมงาน ซื่อสัตย์ จริงใจ มีความสามารถกระตุน และจูงใจให้เกิดความรักและความผูกพันในโรงเรียน โดยการบริหารงานการประกันคุณภาพการศึกษาให้สำเร็จ นั้น ประกอบด้วยปัจจัยหลายประการ ได้แก่

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา
2. การทำงานเป็นทีมของบุคลากรทั้งในและนอกโรงเรียน
3. การสร้างความตระหนัก ความเข้าใจ ความสำคัญ จำเป็นแก่ผู้เกี่ยวข้อง
4. การกำหนดผู้รับผิดชอบ
5. การประสานงานของผู้เกี่ยวข้อง
6. การบริหารตามระบบ P-D-C-A
7. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพให้เป็นไปตามระบบงานปกติ
8. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของทุกคน ทุกฝ่าย
9. การระดมทรัพยากรในการบริหารจัดการ

ดังนั้น เพื่อการพัฒนาโรงเรียนตามระบบประกันคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงบทบาทของตน และใช้หลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management : SBM) ที่ให้ทุกคนมีส่วนร่วมคิดร่วมตัดสินใจ เพื่อสร้างทีมงาน ที่เข้มแข็งใน การพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายต่อไป

มิติที่ 2 การพัฒนาคุณภาพครู

จุดเน้นที่ 1 ห้องเรียนคุณภาพ

การขับเคลื่อนห้องเรียนคุณภาพสู่การปฏิบัติ มีแนวคิดในการพัฒนางาน 5 ด้าน คือ

1. ด้านหลักสูตรเน้นการออกแบบการจัดการเรียนรู้อิงมาตรฐาน
2. ICT สำหรับการบริหารและการจัดการเรียนการสอน
3. ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเน้นวินัยเชิงบวก
4. การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน
5. ครูผู้นำการเปลี่ยนแปลง

จุดเน้นที่ 2 การน้อมนำศาสตร์ พระราชาสู่การปฏิบัติ (รู้จักสามัคคี พอเพียง มีส่วนร่วม)

จุดเน้นนี้ได้น้อมนำศาสตร์พระราชาฯ หมายถึง ศาสตร์พระราชาและหลักการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ในประเด็น พอเพียง รู้รักสามัคคี และมีส่วนร่วม

พอเพียง : หลักของความพอเพียงหมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวพอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน

รู้ : การที่เราจะลงมือทำสิ่งใดนั้น จะต้องรู้เสียก่อน รู้ถึงปัจจัยทั้งหมด รู้ถึงปัญหา และรู้ถึงวิธีการแก้ปัญหา

รัก : คือ เมื่อเรารู้ครบด้วยกระบวนการความแล้วจะต้องมีความรักการพิจารณาที่จะเข้าไปลงมือปฏิบัติแก้ไขปัญหานั้น ๆ คือ การสร้างฉันทะ

สามัคคี : การที่จะลงมือปฏิบัตินั้น ควรคำนึงเสมอว่าเราจะทำงานคนเดียวไม่ได้ ต้องทำงานร่วมมือร่วมใจเป็นองค์กร เป็นหมู่คณะจึงจะมีพลังเข้าไปแก้ปัญหาให้ลุล่วงไปได้ด้วยดี

การมีส่วนร่วม (หลักการทรงงานข้อที่ 10) ทรงเป็นนักประชาธิปไตย จึงทรงนำ “ประชาพิจารณ์” มาใช้ในการบริหาร เพื่อเปิดโอกาสให้สาธารณชน ประชาชน หรือเจ้าหน้าที่ทุกระดับได้มาร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ เรื่องที่จะต้องคำนึงถึง ความคิดเห็นของประชาชนหรือความต้องการของสาธารณชน

มิติที่ 3 การพัฒนาผู้เรียนสู่มาตรฐาน

จุดเน้นที่ 1 ภาษาและคิดคำนวณ

ด้านภาษา หมายถึง ความสามารถในการอ่าน การฟัง การดู การพูด เพื่อการรู้ เข้าใจ วิเคราะห์ สรุปลสาระสำคัญ ประเมินสิ่งที่อ่าน ฟัง ดู จากสื่อประเภทต่าง ๆ และสื่อสารด้วยการพูด การเขียน ได้ถูกต้องตามหลักภาษาอย่างสร้างสรรค์เพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน การอยู่ร่วมกันในสังคม และการศึกษาตลอดชีวิต

การคิดคำนวณ เป็นความสามารถในการใช้ทักษะทางคณิตศาสตร์ ทักษะการคิดคำนวณ และความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์ ในสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน

จุดเน้นที่ 2 การรู้และเข้าใจเทคโนโลยี

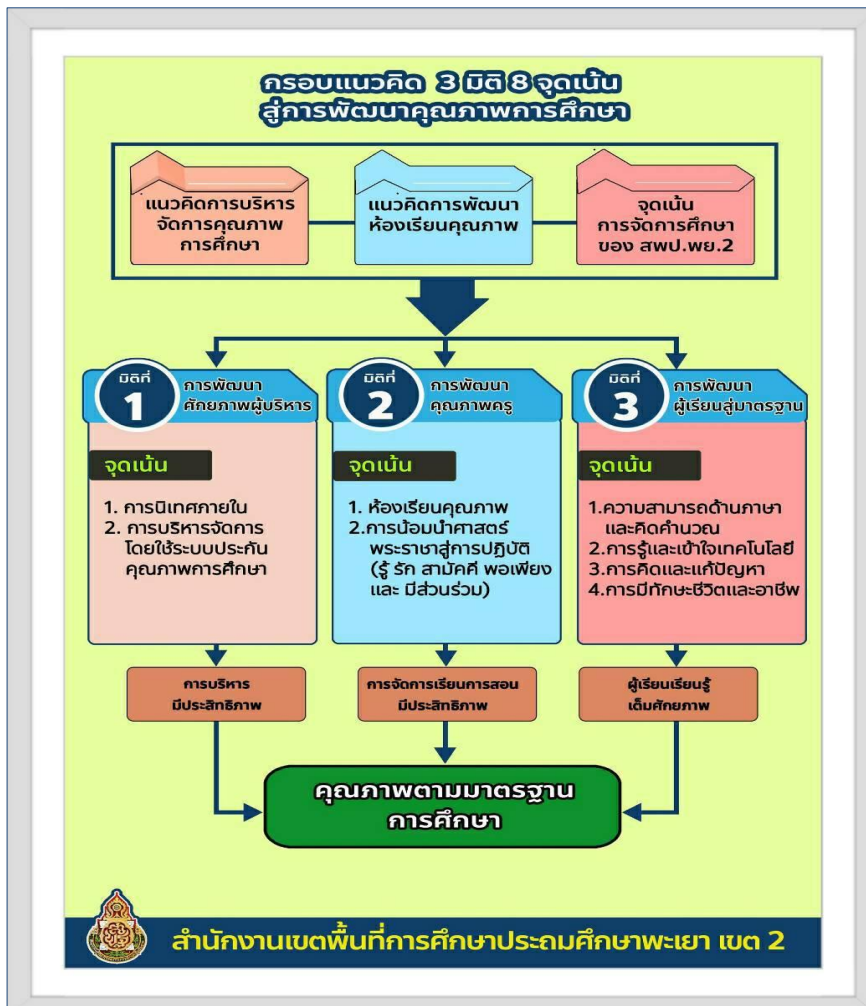
ทักษะในการนำเครื่องมือ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีอยู่ในปัจจุบัน อาทิ คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ แท็บเล็ต โปรแกรมคอมพิวเตอร์ และสื่อออนไลน์ มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ในการสื่อสาร การปฏิบัติงาน และการทำงานร่วมกัน หรือใช้เพื่อพัฒนากระบวนการทำงาน หรือระบบงานในองค์กรให้มีความทันสมัยและมีประสิทธิภาพ โดยทักษะดังกล่าวครอบคลุมความสามารถ 4 มิติ ได้แก่ การใช้ (Use) เข้าใจ (Understand) การสร้าง (create) และเข้าถึง (Access) เทคโนโลยีดิจิทัล ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จุดเน้นที่ 3 การคิดและแก้ปัญหา

การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ หมายถึง การแยกแยะข้อมูล ข่าวสาร ปัญหาและสถานการณ์รอบตัว วิพากษ์วิจารณ์และประเมินสถานการณ์รอบตัวด้วยหลักเหตุผลและข้อมูลที่ถูกต้อง ระบุปัญหา สาเหตุของปัญหา หาทางเลือกและตัดสินใจในการแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่างๆ อย่างสร้างสรรค์

จุดเน้นที่ 4 การมีทักษะชีวิตและอาชีพ

การพัฒนาจุดเน้นด้านทักษะชีวิต จัดทำเพื่อให้ครูและผู้บริหารใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมพัฒนาและเสริมสร้างทักษะชีวิตให้กับผู้เรียน ทั้งการสอนโดยตรงและการบูรณาการเรียนการสอน ในหลักสูตร 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ให้ผู้เรียนมีและใช้ทักษะชีวิตสามารถเผชิญปัญหาต่าง ๆ รอบตัวได้เหมาะสมกับช่วงวัย รู้จักตัดสินใจและแก้ไขสถานการณ์ให้อยู่รอดปลอดภัยจากปัญหาต่าง ๆ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างมีความสุขสอดคล้องกับสมรรถนะด้านทักษะชีวิตในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และสอดคล้องกับศตวรรษที่ 21

บทที่ 2

การขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาระประวัติศาสตร์

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่างๆ อย่างเป็นระบบ

มาตรฐาน ส 4.2 เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ในด้านความสัมพันธ์ และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญและสามารถ วิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น มาตรฐาน

มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1	
มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ	
มาตรฐาน ส 4.2 เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบันในด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญ และสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น	
ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส 4.1 ป.1/1 บอกวัน เดือน ปี และการนับช่วงเวลาตามปฏิทินที่ใช้ในชีวิตประจำวัน	ตัวชี้วัดปลายทาง ส 4.2 ป.1/2 บอกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีตที่มีผลกระทบต่อตนเองในปัจจุบัน
ส 4.1 ป.1/2 เรียงลำดับเหตุการณ์ในชีวิตประจำวันตามวันเวลาที่เกิดขึ้น	
ส 4.1 ป.1/3 บอกประวัติความเป็นมาของตนเองและครอบครัวโดยสอบถามผู้เกี่ยวข้อง	

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2	
มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ	
มาตรฐาน ส 4.2 เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบันในด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญ และสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น	
ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส 4.1 ป.2/1 ใช้คำระบุเวลาที่แสดงเหตุการณ์ในอดีต ปัจจุบันและอนาคต	ตัวชี้วัดปลายทาง ส 4.2 ป.2/2 อธิบายผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงที่มีต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชน

ส 4.2 ป.2/1 สืบค้นถึงการเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิตประจำวันของคนในชุมชนของตนจากอดีตถึงปัจจุบัน	
ส 4.1 ป.2/2 ลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในครอบครัวหรือในชีวิตของตนเองโดยใช้หลักฐานที่เกี่ยวข้อง	
มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจ และธำรงความเป็นไทย	
ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส 4.3 ป.2/1 ระบุบุคคลที่ทำประโยชน์ต่อท้องถิ่นหรือประเทศชาติ	ตัวชี้วัดปลายทาง ส 4.3 ป.2/2 ยกตัวอย่างวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทยที่ภาคภูมิใจและควรอนุรักษ์ไว้

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ	
มาตรฐาน ส 4.2 เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบันในด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญ และสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น	
ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส 4.1 ป.3/1 เทียบศักราชที่สำคัญตามปฏิทินที่ใช้ในชีวิตประจำวัน	ตัวชี้วัดปลายทาง ส 4.2 ป.3/3 เปรียบเทียบความเหมือนและความต่างทางวัฒนธรรมของชุมชนตนเองกับชุมชนอื่น ๆ
ส 4.1 ป.3/2 แสดงลำดับเหตุการณ์สำคัญของโรงเรียนและชุมชนโดยระบุหลักฐานและแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง	
ส 4.2 ป.3/1 ระบุปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตั้งถิ่นฐานและพัฒนาการของชุมชน	
ส 4.2 ป.3/2 สรุปลักษณะที่สำคัญของขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชน	
มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจ และธำรงความเป็นไทย	
ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส 4.3 ป.3/1 ระบุพระนามและพระราชกรณียกิจโดยสังเขปของพระมหากษัตริย์ไทยที่เป็นผู้สถาปนาอาณาจักรไทย	ตัวชี้วัดปลายทาง ส 4.3 ป.3/3 เล่าวีรกรรมของบรรพบุรุษไทยที่มีส่วนปกป้องประเทศชาติ
ส 4.3 ป.3/2 อธิบายพระราชประวัติและพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ในรัชกาลปัจจุบันโดยสังเขป	

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

<p>มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ</p> <p>มาตรฐาน ส 4.2 เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบันในด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญ และสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น</p>	
<p>ตัวชี้วัดระหว่างทาง</p> <p>ส 4.1 ป.4/1 นับช่วงเวลาเป็นทศวรรษ ศตวรรษ และสหัสวรรษ</p>	<p>ตัวชี้วัดปลายทาง</p> <p>ส 4.2 ป.4/1 อธิบายการตั้งหลักแหล่งและพัฒนาการของมนุษย์ยุคก่อนประวัติศาสตร์และยุคประวัติศาสตร์ โดยสังเขป</p>
<p>ส 4.1 ป.4/2 อธิบายยุคสมัยในการศึกษาประวัติของมนุษยชาติโดยสังเขป</p>	
<p>ส 4.1 ป.4/3 แยกแยะประเภทหลักฐานที่ใช้ในการศึกษาความเป็นมาของท้องถิ่น</p>	
<p>ส 4.2 ป.4/2 ยกตัวอย่างหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่พบในท้องถิ่นที่แสดงพัฒนาการของมนุษยชาติ</p>	
<p>มาตรฐาน ส 4.2 เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบันในด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญ และสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น</p> <p>มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจ และธำรงความเป็นไทย</p>	
<p>ตัวชี้วัดระหว่างทาง</p> <p>ส 4.2 ป.4/2 ยกตัวอย่างหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่พบในท้องถิ่นที่แสดงพัฒนาการของมนุษยชาติ</p>	<p>ตัวชี้วัดปลายทาง</p> <p>ส 4.3 ป.4/1 อธิบายพัฒนาการของอาณาจักรสุโขทัยโดยสังเขป</p>
<p>ส 4.3 ป.4/2 บอกประวัติและผลงานของบุคคลสำคัญสมัยสุโขทัย</p>	
<p>ส 4.3 ป.4/3 อธิบายภูมิปัญญาไทยที่สำคัญ สมัยสุโขทัยที่น่าภาคภูมิใจและควรค่าแก่การอนุรักษ์</p>	

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

<p>มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ</p>	
<p>ตัวชี้วัดระหว่างทาง</p> <p>ส 4.1 ป.5/3 อธิบายความแตกต่างระหว่าง ความจริงกับข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องราวในท้องถิ่น</p>	<p>ตัวชี้วัดปลายทาง</p> <p>* ส 4.1 ป.5/2 รวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อตอบคำถามทางประวัติศาสตร์อย่างมีเหตุผล</p> <p>ส 4.1 ป.5/1 สืบค้นความเป็นมาของท้องถิ่นโดยใช้หลักฐานที่หลากหลาย</p>

มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

มาตรฐาน ส 4.2 เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบันในด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญ และสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจ และธำรงความเป็นไทย

<p>ตัวชี้วัดระหว่างทาง</p> <p>ส 4.2 ป.5/1 อธิบายอิทธิพลของอารยธรรม อินเดีย และจีนที่มีต่อไทยและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยสังเขป</p>	<p>ตัวชี้วัดปลายทาง</p> <p>* ส 4.1 ป.5/2 รวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อตอบคำถามทางประวัติศาสตร์อย่างมีเหตุผล</p> <p>ส 4.2 ป.5/2 อภิปรายอิทธิพลของวัฒนธรรมต่างชาติที่มีต่อสังคมไทยปัจจุบันโดยสังเขป</p> <p>ส 4.3 ป.5/1 อธิบายพัฒนาการของอาณาจักรอยุธยาและธนบุรีโดยสังเขป</p>
<p>ส 4.3 ป.5/2 อธิบายปัจจัยที่ส่งเสริมความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจ และการปกครองของอาณาจักรอยุธยาและธนบุรี</p>	
<p>ส 4.3 ป.5/3 บอกประวัติและผลงานของบุคคลสำคัญสมัยอยุธยาและธนบุรีที่น่าภาคภูมิใจ</p>	
<p>ส 4.3 ป.5/4 อธิบายภูมิปัญญาไทยที่สำคัญสมัยอยุธยาและธนบุรีที่น่าภาคภูมิใจและควรค่าแก่การอนุรักษ์ไว้</p>	

หมายเหตุ * วิธีการทางประวัติศาสตร์เป็นกระบวนการที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเข้าถึงองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ ดังนั้น วิธีการทางประวัติศาสตร์จึงระบุไว้ในทุกกลุ่มตัวชี้วัดที่แสดงเนื้อหาทางประวัติศาสตร์ที่ผู้เรียนควรศึกษา

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	
<p>มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ</p> <p>มาตรฐาน ส 4.2 เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบันในด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญ และสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น</p>	
<p>ตัวชี้วัดระหว่างทาง</p> <p>ส 4.1 ป.6/1 อธิบายความสำคัญของวิธีการทางประวัติศาสตร์ในการศึกษาเรื่องราวทางประวัติศาสตร์อย่างง่าย ๆ</p>	<p>ตัวชี้วัดปลายทาง</p> <p>* ส 4.1 ป.6/2 นำเสนอข้อมูลจากหลักฐานที่หลากหลายในการทำความเข้าใจเรื่องราวสำคัญในอดีต</p> <p>ส 4.2 ป.6/1 อธิบายสภาพสังคม เศรษฐกิจและการเมืองของประเทศเพื่อนบ้านในปัจจุบัน</p>
<p>ส 4.2 ป.6/2 บอกความสัมพันธ์ของกลุ่มอาเซียนโดยสังเขป</p>	
<p>มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ</p> <p>มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจ และธำรงความเป็นไทย</p>	

ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส 4.1 ป.6/1 อธิบายความสำคัญของวิธีการทางประวัติศาสตร์ ในการศึกษาเรื่องราวทางประวัติศาสตร์อย่างง่าย ๆ	ตัวชี้วัดปลายทาง * ส 4.1 ป.6/2 นำเสนอข้อมูลจากหลักฐานที่หลากหลายในการทำความเข้าใจเรื่องราวสำคัญในอดีต
ส 4.3 ป.6/3 ยกตัวอย่างผลงานของบุคคลสำคัญด้านต่าง ๆ สมัยรัตนโกสินทร์	ส 4.3 ป.6/1 อธิบายพัฒนาการของไทยสมัยรัตนโกสินทร์โดยสังเขป ส 4.3 ป.6/2 อธิบายปัจจัยที่ส่งเสริม
ส 4.3 ป.6/4 อธิบายภูมิปัญญาไทยที่สำคัญสมัยรัตนโกสินทร์ ที่น่าภาคภูมิใจ และควรค่าแก่การอนุรักษ์ไว้	ความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจ และการปกครองของไทยสมัยรัตนโกสินทร์

หมายเหตุ * วิธีการทางประวัติศาสตร์เป็นกระบวนการที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเข้าถึงองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ ดังนั้น วิธีการทางประวัติศาสตร์จึงระบุไว้ในทุกกลุ่มตัวชี้วัดที่แสดงเนื้อหาทางประวัติศาสตร์ที่ผู้เรียนควรศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	
มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ	
มาตรฐาน ส 4.2 เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบันในด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญ และสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น	
ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส 4.1 ม.1/1 วิเคราะห์ความสำคัญของเวลาในการศึกษาประวัติศาสตร์	ตัวชี้วัดปลายทาง * ส 4.1 ม.1/3 นำวิธีการทางประวัติศาสตร์มาใช้ศึกษาเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์
ส 4.1 ม.1/2 เทียบศักราชตามระบบต่าง ๆ ที่ใช้ศึกษาประวัติศาสตร์	ส 4.2 ม.1/1 อธิบายพัฒนาการทางสังคม เศรษฐกิจและการเมืองของประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
ส 4.2 ม.1/2 ระบุความสำคัญของแหล่งอารยธรรมในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	
มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ	
มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจ และธำรงความเป็นไทย	
ตัวชี้วัดระหว่างทาง ส 4.1 ม.1/1 วิเคราะห์ความสำคัญของเวลาในการศึกษาประวัติศาสตร์	ตัวชี้วัดปลายทาง * ส 4.1 ม.1/3 นำวิธีการทางประวัติศาสตร์มาใช้ศึกษาเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ ส 4.3 ม.1/1 อธิบายเรื่องราวทางประวัติศาสตร์สมัยก่อนสุโขทัยในดินแดนไทยโดยสังเขป

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

<p>มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ</p> <p>มาตรฐาน ส 4.2 เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบันในด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญ และสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น</p>	
<p>ตัวชี้วัดระหว่างทาง</p> <p>ส 4.1 ม.2/1 ประเมินความน่าเชื่อถือของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในลักษณะต่าง ๆ</p>	<p>ตัวชี้วัดปลายทาง</p> <p>* ส 4.1 ม.2/3 เห็นความสำคัญของการตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่น่าเชื่อถือ</p>
<p>ส 4.1 ม.2/2 วิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างความจริงกับข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์</p>	<p>ส 4.2 ม.2/1 อธิบายพัฒนาการทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของภูมิภาคเอเชีย</p>
<p>ส 4.2 ม.2/2 ระบุความสำคัญของแหล่งอารยธรรมโบราณในภูมิภาคเอเชีย</p>	
<p>มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ</p> <p>มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจ และธำรงความเป็นไทย</p>	
<p>ตัวชี้วัดระหว่างทาง</p> <p>ส 4.1 ม.2/1 ประเมินความน่าเชื่อถือของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในลักษณะต่าง ๆ</p>	<p>ตัวชี้วัดปลายทาง</p> <p>* ส 4.1 ม.2/3 เห็นความสำคัญของการตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่น่าเชื่อถือ</p>
<p>ส 4.1 ม.2/2 วิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างความจริงกับข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์</p>	<p>ส 4.3 ม.2/1 วิเคราะห์พัฒนาการของอาณาจักรอยุธยาและธนบุรีในด้านต่าง ๆ</p>
<p>ส 4.3 ม.2/3 ระบุภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยสมัยอยุธยาและธนบุรี และอิทธิพลของภูมิปัญญาดังกล่าวต่อการพัฒนาชาติไทยในยุคต่อมา</p>	<p>ส 4.3 ม.2/2 วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา</p>

หมายเหตุ * วิธีการทางประวัติศาสตร์เป็นกระบวนการที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเข้าถึงองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ ดังนั้น วิธีการทางประวัติศาสตร์จึงระบุไว้ในทุกกลุ่มตัวชี้วัดที่แสดงเนื้อหาทางประวัติศาสตร์ที่ผู้เรียนควรศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

มาตรฐาน ส 4.2 เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบันในด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญ และสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

ตัวชี้วัดระหว่างทาง	ตัวชี้วัดปลายทาง
<p>ส 4.1 ม.3/1 วิเคราะห์เรื่องราวเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ได้อย่างมีเหตุผลตามวิธีการทางประวัติศาสตร์</p>	<p>* ส 4.1 ม.3/2 ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ในการศึกษาเรื่องราวต่าง ๆ ที่ตนสนใจ</p> <p>ส 4.2 ม.3/1 อธิบายพัฒนาการทางสังคม เศรษฐกิจและการเมืองของภูมิภาคต่าง ๆ ในโลกโดยสังเขป</p> <p>ส 4.2 ม.3/2 วิเคราะห์ผลของการเปลี่ยนแปลงที่นำไปสู่ความร่วมมือและความขัดแย้งในคริสต์ศตวรรษที่ ๒๐ ตลอดจนความพยายามในการจัดปัญหาความขัดแย้ง</p>

มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจ และธำรงความเป็นไทย

ตัวชี้วัดระหว่างทาง	ตัวชี้วัดปลายทาง
<p>ส 4.1 ม.3/1 วิเคราะห์เรื่องราวเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ได้อย่างมีเหตุผลตามวิธีการทางประวัติศาสตร์</p>	<p>*ส 4.1 ม.3/2 ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ในการศึกษาเรื่องราวต่าง ๆ ที่ตนสนใจ</p> <p>ส 4.3 ม.3/1 วิเคราะห์พัฒนาการของไทยสมัยรัตนโกสินทร์ในด้านต่าง ๆ</p>
<p>ส 4.3 ม.3/2 วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองของไทยในสมัยรัตนโกสินทร์</p>	
<p>ส 4.3 ม.3/3 วิเคราะห์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยสมัยรัตนโกสินทร์ และอิทธิพลต่อการพัฒนาชาติไทย</p>	
<p>ส 4.3 ม.3/4 วิเคราะห์บทบาทของไทยในสมัยประชาธิปไตย</p>	

หมายเหตุ * วิธีการทางประวัติศาสตร์เป็นกระบวนการที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเข้าถึงองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ ดังนั้น วิธีการทางประวัติศาสตร์จึงระบุไว้ในทุกกลุ่มตัวชี้วัดที่แสดงเนื้อหาทางประวัติศาสตร์ที่ผู้เรียนควรศึกษา

การจัดการเรียนรู้สู่ฐานสมรรถนะ

การจัดการเรียนรู้สู่ฐานสมรรถนะของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นหน่วยงานต้นสังกัดของโรงเรียนรัฐบาลส่วนใหญ่ในประเทศไทย คือการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลาง ของการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มุ่งเน้นการวัดผลแบบสมรรถนะหรือการประยุกต์ใช้สิ่งที่ผู้เรียนได้เรียนรู้แทน การท่องจำเนื้อหา โดยมีผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง หลักสูตรฐานสมรรถนะนี้จะเริ่มโครงการนำร่องในพื้นที่ นวัตกรรมการศึกษาใน 8 จังหวัดนำร่องครอบคลุม 265 โรงเรียน ซึ่งหลักสูตรฐานสมรรถนะ 2565 ได้กำหนด แนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน มีสมรรถนะหลัก 6 ด้าน ได้แก่

1. สมรรถนะการจัดการตนเอง
2. สมรรถนะการคิดขั้นสูง
3. สมรรถนะการสื่อสาร
4. สมรรถนะการรวมพลังทำงานเป็นทีม
5. สมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง และ
6. สมรรถนะการอยู่ร่วมกับธรรมชาติและวิทยาการอย่างยั่งยืน

สมรรถนะหลักเหล่านี้มีลักษณะไม่ขึ้นกับเนื้อหาของศาสตร์/วิชา/สาระใด ๆ แต่มีองค์ความรู้เชิงกระบวนการที่อาจประยุกต์ใช้กับศาสตร์หนึ่งหรือบูรณาการเข้ากับหลายศาสตร์เป็นองค์ประกอบสำคัญ ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ มีสมรรถนะสำคัญ ดังนี้

1. สมรรถนะการจัดการตนเอง หมายถึง การที่ผู้เรียนรักและเห็นคุณค่าในมนุษย์ทุกคนรู้จัก การพัฒนาสติปัญญา ตั้งเป้าหมายชีวิต กำกับตนเองให้รู้จักจัดการอารมณ์ ปัญหา และภาวะวิกฤต จนสามารถ เข้าสู่สถานะสมดุล (Resilience) เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมาย อีกทั้งยังมีสุขภาพแข็งแรงและความสัมพันธ์ที่ดีกับ ผู้อื่น จากความหมายนี้อาจกล่าวได้ว่าสมรรถนะการจัดการตนเองมีอยู่ 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่

- 1) การเห็นคุณค่าของมนุษย์
- 2) การมีเป้าหมายในชีวิต
- 3) การจัดการอารมณ์
- 4) การจัดการปัญหาและภาวะวิกฤต

2. สมรรถนะการคิดขั้นสูง หมายถึง การที่ผู้เรียนสามารถคิด วิเคราะห์สังเคราะห์ และ ตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณโดยใช้เหตุผลอย่างรอบด้าน มีคุณธรรมกำกับการตัดสินใจ ใช้ความเป็นเหตุเป็นผล ที่ตั้งอยู่บนความเข้าใจในความเชื่อมโยงของสิ่งต่าง ๆ ใช้จินตนาการ และความรู้สร้างทางเลือกใหม่เพื่อ แก้ปัญหาที่ซับซ้อนได้อย่างมีเป้าหมาย ด้วยเหตุนี้ สมรรถนะการคิดขั้นสูงจึงมี 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่

- 1) การคิดอย่างมีวิจารณญาณ
- 2) การคิดเชิงระบบ
- 3) การคิดสร้างสรรค์
- 4) การคิดแก้ปัญหา

3. สมรรถนะการสื่อสาร หมายถึง การที่ผู้เรียนสามารถรับรู้ รับฟัง ตีความ และส่งสารด้วย ภาษาต่าง ๆ ทั้งวงจภาษาและอวจนภาษา โดยใช้กระบวนการคิด จนเกิดการเรียนรู้และความเข้าใจในระบบ คุณค่า และการแก้ปัญหาพร้อมกันผ่านการสื่อสารอย่างฉลาดรู้ สร้างสรรค์ มีพลัง และมีความรับผิดชอบต่อ

สังคม ดังนั้นสมรรถนะการสื่อสารจึงมี 3 องค์ประกอบหลัก คือ

- 1) การรับสารอย่างมีสติและตีความเพื่อให้เกิดความเข้าใจ
- 2) การรับส่งสารบนพื้นฐานของความเข้าใจและความเคารพในความแตกต่างทางความคิด

และวัฒนธรรม

3) การเลือกใช้วิธีการสื่อสารอย่างเหมาะสมและตั้งอยู่บนความรับผิดชอบต่อสังคมเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ในการสื่อสาร

4. สมรรถนะการรวมพลังทำงานเป็นทีม หมายถึง การที่ผู้เรียนสามารถจัดระบบและกระบวนการทำงาน ทั้งด้วยตนเองและร่วมกับผู้อื่น โดยใช้การทำงานเป็นทีม มีการกำหนดแผนและขั้นตอน เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย มีภาวะผู้นำ มีความโปร่งใส มีการประสานความคิดเห็นที่แตกต่างสู่การตัดสินใจและแก้ปัญหาเป็นทีมอย่างรับผิดชอบร่วมกัน สร้างความสัมพันธ์ที่ดีและจัดการความขัดแย้งภายใต้สถานการณ์ที่ยุ่ยากได้จึงเป็นที่มาของ 3 องค์ประกอบหลักของสมรรถนะการรวมพลังทำงานเป็นทีม ได้แก่

- 1) การเป็นสมาชิกที่ดีของทีมและมีภาวะผู้นำ
- 2) การมีกระบวนการทำงานแบบร่วมมือกันอย่างเป็นระบบ
- 3) การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและการจัดการความขัดแย้งระหว่างสมาชิกของทีม

5. สมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง หมายถึง การที่ผู้เรียนปฏิบัติตนอย่างรับผิดชอบต่อทั้งในฐานะพลเมืองไทยและพลโลก เคารพสิทธิเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น เคารพในกฎกติกาและกฎหมาย มีส่วนร่วมทางสังคมอย่างมีวิจารณญาณ อยู่ร่วมกับผู้อื่นท่ามกลางความหลากหลาย เห็นคุณค่าของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มีบทบาทในการตัดสินใจและสร้างการเปลี่ยนแปลงทางสังคม โดยยึดมั่นในความเท่าเทียม เป็นธรรม ค่านิยมประชาธิปไตย และสันติวิธี เพราะฉะนั้นอาจกล่าวได้ว่า สมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง มี 4 องค์ประกอบหลักด้วยกัน ได้แก่

- 1) การเคารพสิทธิเสรีภาพของมนุษย์
- 2) การมีความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่
- 3) การมีส่วนร่วมอย่างมีวิจารณญาณ
- 4) การเป็นผู้สร้างการเปลี่ยนแปลง

6. สมรรถนะการอยู่ร่วมกับธรรมชาติและวิทยาการอย่างยั่งยืน หมายถึง การที่ผู้เรียนมีความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับปรากฏการณ์ของโลกและเอกภพ รวมถึงความสัมพันธ์ของคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และธรรมชาติในชีวิตประจำวัน สามารถใช้และรู้เท่าทันวิทยาการเทคโนโลยี มีความอยากรู้อยากเห็น ช่างสังเกต เห็นคุณค่าสามารถแก้ปัญหา หรือสร้างสรรค์นวัตกรรมได้เพื่อการดำรงชีวิตร่วมกับธรรมชาติอย่างยั่งยืน สรุปได้ว่า สมรรถนะการอยู่ร่วมกับธรรมชาติและวิทยาการอย่างยั่งยืนมีทั้งสิ้น 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่

- 1) การเข้าใจปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นบนโลกและในเอกภพ
- 2) การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์เพื่อการอยู่ร่วมกับธรรมชาติอย่างยั่งยืน
- 3) การสร้าง ใช้ และรู้เท่าทันวิทยาการเทคโนโลยี
- 4) การมีคุณลักษณะทางคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์เพื่อเข้าใจระบบธรรมชาติและการทำงานร่วมกันอย่างยั่งยืน(กรมวิชาการ, ๒๕๖๖ : ออนไลน์)

บทที่ 3

แนวคิด และแนวทางการสอนประวัติศาสตร์แนวใหม่

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ เป็นการจัดกิจกรรมที่ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม หรือครูผู้สอนกลุ่มสาระอื่นที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารสถานศึกษาให้ ปฏิบัติหน้าที่สอนสาระการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ควรพัฒนามีพื้นฐานความรู้ ความเข้าใจทางด้านประวัติศาสตร์ เป็นรากฐานความเข้าใจปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในยุคปัจจุบันที่นำไปสู่การวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล และก่อให้เกิด มาตรการในการแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ ปัญหาสำคัญในการเรียนประวัติศาสตร์คือ นักเรียนไม่ตระหนัก และเห็นความสำคัญของวิชาประวัติศาสตร์ วิธีการสอนและวัดผลแบบท่องจำไม่ท้าทาย หรือกระตุ้นให้คิด ทำให้นักเรียนเบื่อหน่าย รวมถึงบริบทการศึกษาที่เปลี่ยนไป ผู้เรียนไม่สนใจเรียนประวัติศาสตร์ เนื่องจากไม่ใช่ วิชาที่สามารถนำไปประกอบอาชีพได้ผลตอบแทนสูง ประกอบกับในมุมมองของครูผู้สอน การเรียนการสอน ประวัติศาสตร์มีข้อจำกัดหลายประการ ประวัติศาสตร์จึงเป็นนามธรรม เป็นอดีตที่หลงเหลือเพียงร่องรอย การเล่าขานที่พิสูจน์ไม่ได้ เป็นบทเรียนในอดีตที่ไม่น่าสนใจ เพราะต้องเคี้ยวเคี้ยวให้เด็กอ่านข้อมูลมากมาย ให้ทำรายงาน และสอนให้สนุกยาก

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ที่มีประสิทธิภาพ น่าจะเริ่มต้นที่ผู้สอนตระหนัก ในความสำคัญของตนเองที่มีต่อครอบครัว ชุมชน และประเทศชาติ และความสำคัญของประวัติศาสตร์ ทั้งใน แง่บทเรียนจากอดีต ศาสตร์ที่จำเป็นสำหรับการจัดการข้อมูลในยุคโลกาภิวัตน์ และศาสตร์ของการสืบค้นและ ทำความเข้าใจสังคมมนุษย์ในปัจจุบัน คุณค่าดังกล่าวจะนำไปสู่ความตั้งใจที่จะปรับเทคนิคการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ที่หลากหลาย เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่ไม่น่าเบื่อหน่าย นักเรียนได้ปรับเปลี่ยนท่าทีมาเป็นส่วนหนึ่ง ของชุมชน สนใจในเอกลักษณ์ท้องถิ่น และสำนึกในความเป็นชาติที่มีศาสนาเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณ ก่อให้เกิด วัฒนธรรมไทยที่นานาประเทศยกย่อง ทั้งขนบประเพณี ศิลปกรรม มารยาท ความเอื้อเฟื้อ ความเมตตา และ พระมหากษัตริย์ไทยจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ที่เป็นผู้นำก่อสร้างเมืองในดินแดนที่อุดมสมบูรณ์ มีความเจริญ รุ่งเรืองมาจนถึงปัจจุบันนี้

ทั้งนี้ ผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ต้องศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และคำอธิบายรายวิชา ให้เข้าใจ ชัดเจน (สอนอะไรสอนเรื่องนี้ไปทำไม) โดยเฉพาะตัวชี้วัดระหว่างทาง และตัวชี้วัดปลายทาง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2566) เมื่อผู้สอนเข้าใจเป้าหมาย วัตถุประสงค์ของการสอน โดยไม่ลืมนำเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียน สมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่หลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 คาดหวังว่าจะเกิดขึ้นในตัวผู้เรียน รวมทั้งตรวจสอบความรอบรู้ของตนเองใน เรื่องที่จะสอนเกี่ยวกับมโนทัศน์ (Concept) เนื้อหาสาระ และแหล่งเรียนรู้ ก่อนเลือกแนวทางการเรียนรู้ ที่สอดคล้องกับหลักสูตรและความต้องการ และความสนใจของผู้เรียน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ประวัติศาสตร์ที่ดีจะส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักถึงความสำคัญและเห็นคุณค่าของการเรียน ประวัติศาสตร์ ได้เรียนรู้ความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย สามารถดำรงชีวิตได้ อย่างมีประสิทธิภาพ

ทิศทาง ของ การสอนประวัติศาสตร์ในปัจจุบัน ไม่ใช่การสอนเรื่องราวในอดีต หรือเหตุการณ์ในอดีตอย่างเดียว แต่ต้องเชื่อมโยงประวัติศาสตร์กับการคิดวิเคราะห์ การคิดโดยใช้ข้อมูลพื้นฐานที่เป็นข้อเท็จจริงในอดีตคิดวิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผลและตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณ โดยโยงเข้ากับปัญหาปัจจุบัน หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ให้ความสำคัญกับการศึกษาแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนสังเกต สืบค้นจากสถานที่จริง และได้สอบถาม ฟัง อ่าน จากผู้รู้ เพื่อให้ผู้เรียนรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของเรื่องราวซึ่งจะสร้างแรงบันดาลใจและความเข้าใจให้กับผู้เรียนได้มากขึ้น อีกเป้าหมายหนึ่งในการพัฒนาวิธีการสอนประวัติศาสตร์ คือ การสอนให้รู้จักตั้งคำถามและหาคำตอบด้วยตนเอง ซึ่งนำไปสู่การค้นคว้าจากสถานที่จริง ทั้งการสืบค้นข้อมูลจากแหล่งต่างๆ เช่น ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ ในท้องถิ่น รวมทั้งการสัมภาษณ์ผู้รู้ในชุมชนผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน องค์ความรู้ที่ได้จะมาจากความเข้าใจ ไม่ใช่การท่องจำ ผู้สอนต้องเปลี่ยนบทบาทจากการเป็นผู้ให้ความรู้เป็นผู้กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ เกิดประเด็นคำถามใช้คำถามที่ท้าทาย สร้างตระหนักรู้ให้ผู้เรียนเห็นว่า สิ่งที่เรารู้เป็นสิ่งที่จะช่วยให้ตนเป็นมนุษย์ที่มีสมบูรณ์ ฝึกให้คิดตรอง เมื่อได้รับข้อมูลต่างๆ ที่สามารถหาได้จากแหล่งต่างๆ ครูต้องเปลี่ยนบทบาทตนเองโดยตระหนักว่าครูไม่ใช่ผู้รู้ทุกเรื่อง หรือนักเรียนจะต้องรับฟังข้อมูลความรู้จากครูฝ่ายเดียว แต่ครูต้องชี้แนะ จัดบรรยากาศและกิจกรรมที่เอื้อให้นักเรียน ได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองด้วยวิธีการต่างๆ โดยให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์ ตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งความรู้ที่หลากหลาย เพื่อคิดพิจารณาว่าข้อมูลความรู้ที่ได้รับ น่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด

แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์มีมากมายหลายวิธี เช่น การจัดค่ายประวัติศาสตร์ โครงการประวัติศาสตร์ ทัศนศึกษา บทบาทสมมุติ การใช้ Time Line ช่วยในการคิดวิเคราะห์ การสอนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ เป็นต้น การสอนเหล่านี้ผู้สอนสามารถเลือกให้เหมาะสมกับเนื้อหา ระดับ และวัยของผู้เรียน แต่หัวใจสำคัญของการเรียนการสอนประวัติศาสตร์แบบใหม่ คือ การฝึกให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ ตีความ ตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลหลักฐานอย่างรอบด้าน และระมัดระวัง เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงก่อนจะนำข้อมูลมาสรุปเรียบเรียงในรูปแบบที่น่าสนใจ และมีเหตุผล การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม ทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างเพลิดเพลิน กระตุ้นให้อยากเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบสนองความอยากรู้อยากเห็น เป็นส่วนหนึ่งของสังคม และเกิดความรู้ที่สร้าร่วมกับความเป็นชาติ

จากที่กล่าวมาจึงสามารถสรุปได้ว่า การสอนประวัติศาสตร์ ครูผู้สอน/จัดกิจกรรมการเรียนรู้จะต้องมีความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด คำอธิบายรายวิชา วัตถุประสงค์ในการสอน การเป็นผู้สอนที่ดี ควรใช้ข้อคำถามกระตุ้นให้ผู้เรียนกระตือรือร้น และสนใจที่จะเรียนและร่วมกิจกรรม

กิจกรรมการใช้ Time Line ช่วยในการคิดวิเคราะห์เรื่องราวทางประวัติศาสตร์

สำหรับครูผู้สอนประวัติศาสตร์ที่สนใจการวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สารประวัติศาสตร์ คงพบคำสำคัญในตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้แกนกลาง เช่น เส้นเวลา หรือ time line ความจริงกับข้อเท็จจริง ความคิดเห็นกับข้อเท็จจริง การวิเคราะห์ตีความข้อมูล วิธีการทางประวัติศาสตร์ หรือ Historical method ในที่นี้จะเสนอแนวทางการใช้ time line ในกิจกรรมการเรียนรู้ ประวัติศาสตร์

เส้นเวลา (time line) คือ การเรียงลำดับเหตุการณ์ตามลำดับเวลา ซึ่งจะทำหน้าที่เป็นเครื่องมือสำหรับการทำความเข้าใจอดีตให้ชัดเจนขึ้น สอดคล้องกับมาตรฐาน ส.4.1 (เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลา และยุคสมัยตามประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์ เหตุการณ์ต่างๆ อย่างเป็นระบบ) จะเห็นว่า time line เป็นเรื่องของการใช้เวลา (ส่วนหนึ่ง) เพื่อวิเคราะห์ เหตุการณ์ได้อย่างเป็นระบบ ทั้งนี้ผู้สอนต้องเข้าใจก่อนว่า “เวลา” ในประวัติศาสตร์มีจุดหมายสำคัญคือ

1) เข้าใจเรื่องราวในอดีตของมนุษยชาติซึ่งมักบันทึกไว้ในรูปแบบต่างๆ กัน ซึ่งการจะเรียนรู้อดีตได้ก็ต้องเรียนรู้เวลาในระบบต่างๆ เช่น จันทรคติ สุริยคติ ศักราช (ค.ศ. พ.ศ. ฮ.ศ. ร.ศ. จ.ศ. ม.ศ. และเทียบเวลาเหล่านี้ได้) ช่วงเวลา เช่น ทศวรรษ ศตวรรษ สหัสวรรษ จะได้เข้าใจว่า มีเหตุการณ์อะไร เกิดขึ้นที่ใด และเหตุการณ์นั้นๆ มีความสัมพันธ์กันอย่างไร

2) ใช้เวลาบอกเล่า เรื่องราวต่างๆ ได้ถูกต้อง ซึ่งการบอกเล่าดังกล่าวจะกลายเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ต่อไป

3) เวลาเป็นเรื่องของนามธรรมและเกิดขึ้นตามระบบธรรมชาติแต่เครื่องมือบอกเวลาเป็นภูมิปัญญาของมนุษย์ในอดีต ที่ควรจะเรียนรู้เพื่อพัฒนาต่อไปในอนาคต สำหรับ time line จะเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้

ผู้เรียนเข้าใจเหตุการณ์ในอดีต และฝึกฝนทักษะการคิดวิเคราะห์ (บรรลุเป้าหมายข้อที่ 1) คือ ความเชื่อมโยงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ต่างๆ ว่าเหตุการณ์ใด เกิดก่อน เหตุการณ์ใดเกิดหลัง เหตุการณ์แต่ละเหตุการณ์มีความสัมพันธ์กันหรือไม่อย่างไร อันจะ นำไปสู่บทสรุปได้ว่า ปัจจัยใดเป็นเหตุที่ทำให้เกิดเรื่องราวต่างๆ ขึ้น เรื่องราวมีการเปลี่ยนแปลง หรือคลี่คลายไปอย่างไร และส่งผลกระทบต่อสังคมอย่างไรบ้าง นอกจากนี้ time line ยังช่วยให้เข้าใจลักษณะเฉพาะหรือเอกลักษณ์ของแต่ละสังคมด้วย

ตัวอย่างบัตรข้อความ เหตุการณ์สำคัญใน time line ในโรงเรียน

..... โรงเรียนได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวดดนตรี
..... อาคารเรียน “เฉลิมพระชนมพรรษา” เปิดใช้ครั้งแรก
..... มีห้องดนตรีในอาคารเรียนเฉลิมพระชนมพรรษา
..... คุณยายบุญมี บริจาคเครื่องดนตรีไทยให้โรงเรียน 50 ชิ้น
..... โรงเรียนมีครูดนตรี (อาจารย์ณรงค์ มีชัย) คนแรก
..... นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เริ่มเรียนดนตรีไทยที่ห้องดนตรี
..... นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 2 ซ้อมเล่นดนตรีไทยทุกวันศุกร์
..... โรงเรียนได้รับรางวัลโรงเรียนรางวัลพระราชทานเป็นครั้งแรก
..... โรงเรียนส่งคณะ “ดนตรีไทย” เข้าร่วมกิจกรรมในชุมชนเป็นครั้งแรก
..... โรงเรียนจัดซื้อเครื่องดนตรีประเภทเครื่องสายเพิ่มเติมอีก 5 ชิ้น

ถ้าจะสังเกตเหตุการณ์ที่จะนำมาเรียงลำดับเหตุการณ์นี้ จะพบว่าเป็นเรื่อง **ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร** เท่านั้น ซึ่งก็คือข้อมูลหรือข้อเท็จจริง ซึ่งปราศจากการตีความ หรือข้อคิดเห็น และเหตุการณ์ทุกเหตุการณ์จะมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน (อันเกิดจากการรวบรวมข้อมูลของครู)

ตัวอย่างบัตรคำสั่ง สำหรับนักเรียน

1. นักเรียนจับคู่ (2 คน) ให้ทุกคู่เลือกบัตรข้อความ 1 ข้อความ
2. ศึกษาข้อความในบัตรของตน และร่วมคิดว่า จะหา “วัน เดือน ปี” ที่ตรงกับ เหตุการณ์ ในข้อความนั้น จากที่ใด หรือถามใคร อ่านจากที่ไหน ดูได้จากแหล่งใด แล้วไปดำเนินการ ค้นหา “วัน เดือน ปี” ที่เกิดเหตุการณ์ นั้นขึ้น เติมลงในบัตรข้อความ
3. นำบัตรข้อความนั้นมาเรียงลำดับเหตุการณ์ที่เกิดก่อนไปหลังจนครบถ้วน ทุกเหตุการณ์ และช่วยกันตรวจสอบความถูกต้อง
4. อ่านเหตุการณ์เรียงตามลำดับเวลาพร้อมกัน
5. คิดวิเคราะห์เหตุการณ์ตามลำดับเวลาดังกล่าว แล้วตอบคำถามต่อไปนี้
 - 5.1 ทำไมโรงเรียนจึงกำหนดให้มีห้องดนตรีไทยในอาคารเรียนหลังใหม่
 - 5.2 นักเรียนได้มีกิจกรรมเล่นดนตรีไทยอย่างต่อเนื่องเป็นผลมาจากสาเหตุใด
 - 5.3 ทำไมโรงเรียนจึงได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวดดนตรีไทย ฯลฯ

ตัวอย่าง time line

๒๕๐๘	โรงเรียนได้รับรางวัลโรงเรียนรางวัลพระราชทานเป็นครั้งแรก
๒๕๐๗	โรงเรียนได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวดดนตรี
๒๕๐๓	โรงเรียนส่งคณะ “ดนตรีไทย” เข้าร่วมกิจกรรมในชุมชนเป็นครั้งแรก
มิถุนายน ๒๕๐๒	นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑-๓ ซ้อมเล่นดนตรีไทยทุกวันศุกร์
๒๕๐๒	โรงเรียนจัดซื้อเครื่องดนตรีประเภทเครื่องสายเพิ่มเติมอีก ๕ ชิ้น
๑๐ มกราคม ๒๕๐๐	นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ เริ่มเรียนดนตรีไทยที่ห้องดนตรี
๑ สิงหาคม ๒๔๙๖	โรงเรียนมีครูดนตรี (อาจารย์ณรงค์ มีชัย) คนแรก
๑๗ พฤษภาคม ๒๔๙๖	มีห้องดนตรีในอาคารเรียนเฉลิมพระชนมพรรษา
๑ ตุลาคม ๒๔๙๕	อาคารเรียน “เฉลิมพระชนมพรรษา” เปิดใช้ครั้งแรก
๒๖ กรกฎาคม ๒๔๙๔	คุณยายบุญมี บริจาคเครื่องดนตรีไทยให้โรงเรียน ๕๐ ชิ้น

ตัวอย่างนี้ ผู้สอนประวัติศาสตร์สำหรับนำไปปรับเรื่องราวในครอบครัวหรือในชุมชน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ - ๖ ครูอาจกำหนดแหล่งศึกษาหรือแหล่งสืบค้นให้นักเรียน แต่ละกลุ่ม เช่น วัดสำคัญในชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบล ศูนย์วัฒนธรรม พิพิธภัณฑ์ ในชุมชน โดยให้แต่ละกลุ่มสืบค้นว่าในแหล่งศึกษาที่ตนได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบนั้น มีข้อมูล เกี่ยวกับเหตุการณ์สำคัญในชุมชนอะไรบ้าง แล้วจัดช่วงเวลากับเหตุการณ์นั้นๆ จัดทำเป็น บัตรข้อความ หลังจากตรวจสอบความถูกต้องแล้ว จึงให้ทุกกลุ่ม นำทุกเหตุการณ์มาเรียงลำดับ เป็นเส้นเวลา หรือ time line แล้ววิเคราะห์ความเป็นเหตุเป็นผลของเหตุการณ์ต่างๆ

อันที่จริง เด็กๆ อาจสืบค้นเหตุการณ์สำคัญที่เกี่ยวข้องกับตนเอง และครอบครัว “ว่ามีอะไรเกิดขึ้น เมื่อไหร่” แล้วนำมาเรียงเป็น time line ได้ แต่ทักษะนี้เป็นทักษะพื้นฐานเบื้องต้น มุ่งหมายเพียงแต่การเรียงลำดับเหตุการณ์เป็นเท่านั้น ซึ่งอาจจะไม่ได้วิเคราะห์ในเชิงประวัติศาสตร์ว่า ทำไม อย่างไร หรือเป็นผลอย่างไรได้ ยกเว้นบางครอบครัวที่มีความเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิตอย่างชัดเจน ซึ่งครูอาจหยิบยกนำมาเป็นตัวอย่าง เชื่อมโยงความสัมพันธ์ของเรื่องราวต่างๆ ในอดีตได้

ในกรณีที่นักเรียนเป็นผู้สืบค้นข้อมูลเหตุการณ์สำคัญด้วยตนเองนั้น ครูต้องสอน การแยกแยะ ข้อมูล โดยแยกข้อเท็จจริงจากข้อคิดเห็น และการตีความออกจากกัน ส่วนประกอบของ time line คือ ช่วงเวลาข้อเท็จจริง (ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร) เท่านั้น

แนวการสร้าง Time line

- กำหนดสถานการณ์
- กำหนดแหล่งศึกษา
- กำหนดช่วงสมัย
- กำหนดเอกสาร

สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ครูอาจกำหนดสถานการณ์หรือประเด็นเรื่อง (ซึ่งควรสอดคล้องกับเนื้อหาที่นักเรียนต้องเรียน ตามหลักสูตร เช่น ม.1 เรียนสุโขทัย ม.2 เรียนอยุธยา และธนบุรี ม.3 เรียนรัตนโกสินทร์) เช่น การปฏิวัติ พ.ศ. 2475 เหตุการณ์พฤษภาทมิฬ เป็นต้น แล้วให้นักเรียน สืบค้นแหล่งข้อมูล รวบรวม ช่วงเวลาข้อเท็จจริงมาจัดทำเป็น time line แล้วจึงวิเคราะห์ให้เข้าใจ ทำไม (Why) และอย่างไร (How) รวมทั้งผลกระทบที่เกิดขึ้น ในการกำหนดให้นักเรียนศึกษาช่วงสมัย เช่น สมัย อยุธยาตอนต้น สมัยธนบุรี สมัยรัตนโกสินทร์ ครูอาจแบ่งกลุ่มแล้วให้นักเรียนวางแผนสืบค้น หาข้อมูล “ช่วงเวลาข้อเท็จจริง” ของเหตุการณ์สำคัญ ในสมัยนั้นๆ แล้วช่วยกันสร้าง time line ติดไว้บนบอร์ด (ฝาผนัง) เพื่อให้นักเรียนมี **ฐานความรู้**ว่าในช่วงเวลาที่ศึกษานั้นมีเหตุการณ์สำคัญใดเกิดขึ้นบ้าง (มีพระมหากษัตริย์พระองค์ใด มีพระราชกรณียกิจใด มีสงครามกับใคร เมื่อไหร่ จากนั้นครูจึงเข้าประเด็นศึกษา ตามตัวชี้วัดที่กำหนด เช่น

สมัยสุโขทัย : วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อสถาปนาอาณาจักรสุโขทัย

สมัยอยุธยา : วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา

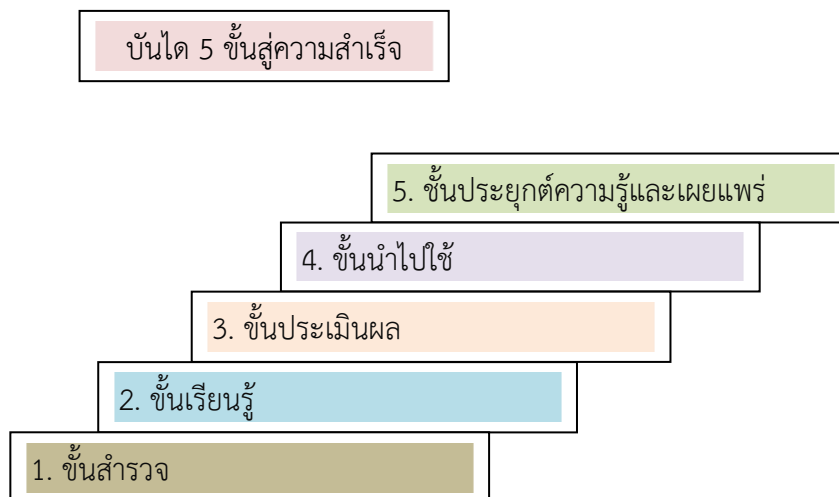
สมัยธนบุรี : วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาการทางเศรษฐกิจ สมัยธนบุรี

ในกรณีนี้ time line จะมีบทบาทเป็นฐานความรู้ “Who What Where When” สำหรับการสร้างความรู้ใหม่ “Why และ How” ต่อไป

การทำ time line ของนักเรียนที่มีความพร้อม ครูผู้สอนอาจมอบให้ศึกษาเอกสารทาง ประวัติศาสตร์ เช่น พระราชพงศาวดารกรุงเก่า ฉบับหลวงประเสริฐ จดหมายเหตุฟานพลิต จดหมายเหตุของ โยสต์ สเคาเต็น ประชุมศิลาจารึก พระราชพงศาวดารกรุงธนบุรี เป็นต้น แล้วนำมาจัดทำ time line ซึ่งจะช่วยให้ นักเรียนหลุดพ้นจากความน่าเบื่อหน่ายที่จะต้องจดจำข้อมูล อันมากมายได้ time line จะช่วยให้เข้าใจ เรื่องราวโดยจัดการท่องจำออกจากกระบวนการเรียนรู้ ประวัติศาสตร์ได้อย่างสิ้นเชิง โดยจะทำหน้าที่เป็น ความรู้เดิมที่นักเรียนจะนำมาเป็นข้อมูลสำหรับการคิดวิเคราะห์ คิดวิพากษ์วิจารณ์ คิดวินิจฉัย นับเป็น **ความรู้ใหม่** ได้อย่างแท้จริง

กิจกรรมชวนนักเรียนสู่ชุมชน : สืบค้นประวัติศาสตร์

แหล่งเรียนรู้นอกชั้นเรียนเป็นเสมือนห้องเรียนชีวิตขนาดใหญ่ ที่นอกจากไม่ต้อง ลงทุนสร้างแล้ว ยังเป็นชุมชนทรัพยากรที่เราสามารถค้นพบความรู้ได้ไม่รู้จบ เนื่องจาก แหล่งเรียนรู้ในชุมชนมีวิถีชีวิต การทำมาหากินและวัฒนธรรมที่สะสมสืบทอดส่งต่อกันมาจาก อดีตจนถึงปัจจุบัน ชุมชนมีตลาดนัด บ้าน วัด โบสถ์ โรงเรียน เจดีย์ ภาพถ่ายเก่าแก่ จิตรกรรมฝาผนัง อนุสรณ์สถาน พิพิธภัณฑ์ ประเพณี พิธีกรรม และ ผู้คนของชุมชน ซึ่งยังมีชีวิต อยู่ในปัจจุบัน เป็นผู้รู้ประจำถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน แม่เพลงพื้นบ้าน ฯลฯ และใน ธรรมชาติรอบๆ ชุมชน ยังมีสรรพชีวิตที่อยู่ในป่า บึง หนองน้ำ ที่ชาวบ้านได้ใช้เป็นแหล่งอาหาร เก็บหน่อไม้ เก็บเห็ด หาปลา และร่วมกัน รักษาทรัพยากรเพื่อชีวิตที่ยั่งยืน บางชุมชนอาจมีสภาพนิเวศ ชายฝั่งทะเลที่เป็น แหล่งทำมาหากิน ประกอบอาชีพของชาวชุมชน ซึ่งสภาพจริงเหล่านี้เป็นแหล่ง เรียนรู้ที่มีคุณค่า ที่รอให้คุณครูพานักเรียนก้าวจากห้องเรียนไปค้นหาความรู้ ที่ซุกซ่อนอยู่ให้พบคุณครูท่านหนึ่งได้เล่าความประทับใจเมื่อจัด การเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ให้กับนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายห้องต่างๆ ที่ไม่ค่อยสนใจเรียนวิชา ประวัติศาสตร์เท่าไรนักว่า นักเรียนเริ่มต้นต้นและต้นตอตั้งแต่ทราบว่าเขาจะได้ไปค้นหาความเป็นมาของ ชุมชน ในสภาพจริงด้วยตัวของเขาเอง ส่งผลให้หลายเรื่องที่เคยคิดว่ายากกลายเป็นเรื่องง่าย นักเรียนให้ ความร่วมมือในทุกขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ ตั้งแต่ขั้นตอนของการวางแผนร่วมกับคุณครู ในประเด็น ที่จะเรียนรู้ ตั้งใจอย่างดีในกิจกรรมการเก็บรวบรวมข้อมูล ทั้งจากการสัมภาษณ์ชาวชุมชน การจดบันทึกข้อมูล การบันทึกงาน การพยายามเข้าถึงชุมชน และในการเรียนรู้ชุมชนแม้จะดุซัดเขินบ้าง แต่นักเรียนจะได้เรียนรู้ อย่างมีความสุข ผ่านปราชญ์ ภูมิปัญญา และผู้เฒ่าในชุมชนก็เป็นสุขที่ได้เล่าประสบการณ์ในอดีต และเป็น การลดช่องว่างระหว่างคนรุ่นเก่ากับเด็กรุ่นใหม่อย่างกลมกลืน

เริ่มที่รู้จักชุมชน : ความสำเร็จของการจัดการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนครั้งนั้น เริ่มต้น จาก คำถามง่ายๆ ของครูที่กระทบความรู้สึกของนักเรียนว่า “หนูจะตอบว่าอะไร ถ้ามีคนต่างถิ่นถามว่า ร้านขายยาในชุมชนของเรามีร้านอยู่ตรงไหนบ้าง” หลังจากใช้เวลาคิดหลายนาที เด็กๆ ก็ให้คำตอบที่ไม่ ตรงกัน คำถามต่อมาคือ มีอะไรอีกบ้างที่คิดว่ารู้แต่เราไม่รู้เป็นที่มาของกิจกรรม “ตามล่าหาคำตอบ” โดยมี แผนผังถนนใหญ่ และตรอกซอกซอยของชุมชนเป็นเสมือน “ลายแทง” ที่นักเรียนแต่ละกลุ่มถือเป็นกรอบ ขอบเขตของการค้นหาข้อมูลเบื้องต้น เพื่อหาคำตอบเกี่ยวกับศาลเจ้าจีน ร้านขายกล้วยไม้ไทย ร้านขาย ขนมหวาน ร้านกาแฟโบราณ ร้านสังฆภัณฑ์ ร้านขายยา บ้านไม้เก่า ร้านขายวัสดุก่อสร้าง ร้านขายเครื่อง จักสาน ฯลฯ

การมอบหมายงาน/ภาระงานให้นักเรียนแต่ละกลุ่มพยายามใช้ทักษะกระบวนการความสามารถเฉพาะตัวในการสำรวจ สัมภาษณ์ข้อมูล เบื้องต้นในชุมชนของตนเอง เพื่อให้รู้จักชุมชนอย่างแท้จริง ทั้งในเรื่องของสถานที่ที่น่าสนใจ การประกอบอาชีพของชุมชน วิธีการดำเนินชีวิต “บัตรงานหรือบัตรคำสั่ง” ที่ให้นักเรียนหาคำตอบด้วยตนเองจึงเป็นสิ่งจำเป็นควบคู่กับแผนผังชุมชนที่ให้นักเรียนระบุชื่อสถานที่ต่างๆ กิจกรรมนี้ควรจบที่การให้นักเรียนบอกเล่าความรู้สึก ประทับใจ หรือแสดงความคิดเห็น จากนั้นให้แต่ละกลุ่ม ความคิดเห็นในกลุ่มของตนเองว่า อยากรู้เรื่องอะไรเพิ่มเติม เรื่องอะไรในชุมชนที่กลุ่มสนใจ อยากรู้เพิ่มขึ้น ขั้นตอน “รู้จักชุมชน” นี้จึงเป็นการกระตุ้นความคิดของนักเรียนสู่ “ประเด็นศึกษา” ซึ่งเป็นขั้นตอนสำคัญของการสืบค้นทางประวัติศาสตร์

ตัวอย่างบัตรงานหรือบัตรคำสั่ง

๑. ร้านขายยาในชุมชนเรามีทั้งหมดกี่ร้าน

.....

๒. สินค้าที่ขายในร้านขายยามีประเภทใดบ้าง

.....

๓. คนขายยามีเชื้อสายใด.....

พื้นเพเป็นคนจังหวัดใด.....

ฯลฯ

ประเด็นการสืบค้น

ความสนใจของนักเรียน ที่ได้สังเกต และสำรวจชุมชนของตนเองตามแ่งมุมที่ครูได้วางแผนให้คิดวิเคราะห์ ก่อให้เกิดคำถามอย่างมากมาย หัวข้อที่กลุ่มเลือก การแสดงความคิดเห็นของเพื่อนๆ ทั้งในกลุ่ม และนอกกลุ่ม ทำให้เกิดความเข้าใจสภาพพื้นที่วิถีชีวิต วัฒนธรรม และความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงกับการก่อสร้างชุมชนตั้งแต่อดีต รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงในช่วงเวลาที่ผ่านมา ซึ่งเมื่อนำข้อมูลเหล่านั้นมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในชั้นเรียน นักเรียนได้พบเค้าร่างของ เรื่องราวที่น่าสนใจในหลายประเด็น เช่น กลุ่มหนึ่งที่สนใจการเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตจาก “ตลาดริมน้ำ” มาเป็น “ตลาดบก” ในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ คำถามที่ตามมา คือ ทำไม? อย่างไร? โดยใคร? เกิดอะไรกับชุมชนในช่วงเวลานั้น

ขั้นค้นหาคำตอบจากแหล่งเรียนรู้

จากการวางแผนร่วมกันในการสืบค้นหาคำตอบเบื้องต้น เด็กๆ ช่วยกันคิดว่า มีข้อมูลจากที่ไหนบ้างที่จะร่วมไขปริศนาเรื่องนี้ การอ่านประวัติความเป็นมาของชุมชน ศึกษาข้อมูลการสร้างถนนสายหลัก ข้อมูลการสร้างเขื่อนใหญ่กันแม่น้ำ และเรื่องราวของการอพยพเข้ามาของคนต่างถิ่นจากการสืบค้นข้อมูลเบื้องต้นจากเอกสารของห้องสมุดประชาชน รายงานของทางราชการ แม้จะยังไม่พบคำตอบที่ชัดเจนนัก แต่ก็ทำให้นักเรียน เข้าใจปรับท่าทางสังคมในช่วงเวลาแห่ง การเปลี่ยนแปลงทางสังคมของชุมชน รวมทั้งตัดสินใจเดินเข้าสู่ชุมชนแห่งนี้อีกครั้งเพื่อสืบเสาะ เฝ้าข้อมูลให้ตรงประเด็น

ความมุ่งมั่นในการแสวงหาคำตอบ ทำให้เด็กๆ และคุณครูต้องวางแผนกันอย่างละเอียด เพื่อที่จะได้ข้อมูลที่ต้องการให้มากที่สุดโดยรบกวนชาวชุมชนน้อยที่สุด การกำหนด หัวข้อ การสัมภาษณ์ เป็นไปอย่างรอบคอบรัดกุมแบ่งงานรับผิดชอบในแต่ละส่วนอย่างชัดเจน เทคนิคการตั้งคำถามสัมภาษณ์

การใช้มรยาท การถ่ายภาพ การบันทึกข้อมูล ได้รับความสนใจ จากทุกกลุ่มที่เตรียมความพร้อมกันอย่างตั้งใจ ความมุ่งมั่นในการแสวงหาคำตอบ ทำให้นักเรียน และคุณครูต้องวางแผนกันอย่างละเอียด เพื่อที่จะได้ข้อมูลที่ต้องการให้มากที่สุดโดยรบกวนชาวชุมชนน้อยที่สุด การกำหนดหัวข้อ การสัมภาษณ์อย่างรอบคอบรัดกุม แบ่งงานรับผิดชอบในแต่ละส่วนอย่างชัดเจน เทคนิคการตั้งคำถามสัมภาษณ์ การใช้มรยาท การถ่ายภาพ

การบันทึกข้อมูล ได้รับความสนใจ จากทุกกลุ่มที่เตรียมความพร้อมกันอย่างตั้งใจ ที่สำคัญกระบวนการเรียนรู้ที่ต่อเนื่องที่เกิดจากความอยากรู้อยากเห็นของนักเรียนจะนำไปสู่การพัฒนาทางด้านทักษะ เจตคติ ค่านิยม และคุณธรรมต่างๆ ทำให้เกิดการปรับเปลี่ยน ทักษะ การแก้ปัญหา ความร่วมมือ ร่วมใจกัน การทำงานเป็นทีม และที่สำคัญคือ การสรุปผล การเรียนรู้ที่ศาลเจ้ากลางชุมชนในบ่ายวันนั้น นอกจากนักเรียนจะได้เกิดองค์ความรู้ใหม่จาก การเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้แล้ว ยังค้นพบว่า มีทักษะการทำงาน อีกหลายด้านที่เขาต้องฝึกฝน เพิ่มเติม เช่น การใช้ภาษาพูด การเข้าถึงผู้ใหญ่ในชุมชน การจดบันทึกข้อมูลให้ได้ ใจความ ครบถ้วนอย่างรวดเร็ว เป็นต้น

การประเมินผล

จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นเสมือนภาพตัดต่อเป็นชิ้นๆ ที่ต้องตรวจ สอบความถูกต้อง ติความ และสังเคราะห์ข้อมูล ซึ่งหลายกลุ่มต้องค้นคว้าเพิ่มเติมและเก็บข้อมูล จากชุมชนอีกครั้ง เพื่อให้ คำตอบที่แต่ละกลุ่มได้รับมีความสมบูรณ์ขึ้น ความภาคภูมิใจใน การค้นพบคำตอบ ทำให้เด็กๆ แต่ละกลุ่ม ช่วยกันออกแบบ นำเสนอขั้นตอน และวิธีการแสวงหาความรู้ ความรู้ที่กลุ่มได้รับ ปัญหาและอุปสรรคที่พบ รวมทั้งแนวทางแก้ไข ซึ่งจะทำให้นักเรียน และครู สามารถประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนได้อย่างเป็น รูปธรรม

การบูรณาการ

ผลจากการจัดการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ ทำให้นักเรียน ทุกกลุ่มมีผลงานที่เขาภาคภูมิใจ เก็บไว้เป็นข้อมูล สืบค้นในห้องสมุดของโรงเรียน สำหรับผู้สนใจจะนำไปใช้ศึกษา และเกิดประโยชน์ใน การพัฒนาชุมชนต่อไป จึงการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ นอกห้องเรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับความรู้จาก ประสบการณ์จริง

กิจกรรมดูหนังดูละครแล้วย้อนกลับห้องเรียน

ปกติการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ชั่วโมงแรกของทุกเช้าแต่ละห้องเรียนจะถูกยึดเยียดให้เรียน คณิตศาสตร์ เพราะเชื่อว่าเวลาเช้าสมองของเด็กยังว่าง ปลอดโปร่ง สอนอะไรก็จะจำได้ง่ายจึงจัดให้เรียน เลขก่อน จะได้ จำได้ดี ในทุกเช้าที่เด็กเข้าห้องเรียน ในห้องเรียนจะมีเสียงแย่งกันคุยเสียงดังมาก ไม่รู้ว่าเสียง ใครเป็นเสียงใครทีเดียว เขาไม่ได้ทะเลาะกัน เพราะมีทั้งเสียงพูดเล่าเรื่อง เสียงหัวเราะ และแสดงท่าทาง ซึ่งก็เป็นไปตามภาวะการณ์ของละครดัง ครูเข้าไปยืนจ้องมองในห้องแล้วยังไม่มีใครสนใจเลย กว่าเหตุการณ์ จะสงบได้ก็ต้องใช้เวลาพอสมควรทีเดียว หากครูเข้มงวดหักหาญน้ำใจให้เขา หยุดการกระทำ แต่ใจเขายังกังวล ติดค้างอยู่เขาก็จะแอบวิพากษ์กันเมื่อลับหลังครูและเรียนไม่รู้เรื่อง สุดท้ายพาลเกลียดวิชาที่ครูพยายามยึดเยียด ให้เขาเรียนอีกด้วย นี่เป็นช่วงเวลาวิกฤตสำหรับครู

ตัวอย่างละครเรื่องคมแฝก ครูผู้สอนอาจใช้คมแฝกมาจัดการกับนักเรียนที่ไม่ชอบเรียน ประวัติศาสตร์ ซึ่งผู้สอนที่จะจงใจให้เด็กๆ สนใจวิชาประวัติศาสตร์ เอาละยอมเสียเวลาคุยกับพวกเขาแบบ เปิดใจ ร่วมเล่า ร่วมวิพากษ์วิจารณ์ ร่วมแสดงความคิดเห็นตัวละครที่นักเรียนแต่ละคนชอบ ชอบเพราะอะไร บางคนออกท่าออกทางตัวละครที่ตนเองประทับใจ ท่าไม้ตายต่างๆ เป็นที่สนุกสนาน ไม่มีใครวอกแวกไปทาง อื่นเลย แม้แต่เด็กที่เจียบขีมิไม่ยุ่งเกี่ยวกับใครยิ้มอย่างมีความสุข ให้นักเรียนเขียนสรุปข้อคิดเห็น เขาก็ร่วม แสดงความคิดเห็นได้อย่างหลากหลาย มีความคิด ที่เราคาดไม่ถึงทีเดียว สีหน้าแววตาแต่ละคนบ่งบอกถึง

ความสุข ชั่วโมงนี้นักกว่าจะเสียเวลา โดยเปล่าประโยชน์เสียแล้ว แต่ผิดความคาดหมายแทนที่จะเสียเวลา ครูผู้สอนกลับได้ ได้รู้จักเด็ก ได้เข้าใจธรรมชาติของเด็ก ความต้องการของเด็กได้กระบวนการที่จัดการกับนักเรียน เมื่อจับจุดนักเรียนได้ แล้วว่าการเรียนในตำรานั้นน่าเบื่อ สิ่งที่เขาสนใจและมีส่วนร่วมต่างหากที่จะช่วยให้เขาเกิด การเรียนรู้อย่างมีความสุขและคงทน เราจะต้องทำนามธรรมให้เป็นรูปธรรมโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมจะได้เรียนรู้อย่างมีความหมาย และจดจำได้คงทน

จากข้อค้นพบสามารถนำมาจัดการเรียนการสอนแบบแสดงบทบาทสมมุติโดยมีวัตถุประสงค์

๑. เพื่อปรับเปลี่ยนเจตคติให้นักเรียนสนใจวิชาประวัติศาสตร์

๒. เพื่อให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

๓. เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่คงทน

เมื่อถึงชั่วโมงเรียนครูผู้สอนจะชวนคุยกัน แล้วผู้เขียนก็เริ่มนำสนทนาว่าชั่วโมงนี้ใครอยากรู้เรื่องอะไร ไม่ถามว่าใครอยากเรียนเรื่องอะไร ใครอยากรู้เรื่องเกี่ยวกับอะไรให้บอก ครูจะได้นำเสนอให้ถูกใจ ใจละ ชวนนักเรียนเล่นละคร จะแสดงละครอะไร เรื่องอะไร มีตัวละครกี่ตัว อะไรบ้าง แสดงอย่างไร ทำยังไง ละครเรื่องนี้ จะให้อะไรกับนักเรียนหรือผู้ชม อันนี้นักเรียนได้เริ่มกระบวนการคิดโดยไม่รู้ตัวแล้ว ครูถามนำไปเรื่อยๆ ให้เขาได้ร่วมกันวางแผนจัดการเรื่องราว หรือเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์การสืบค้นหา ข้อมูลได้เข้าสู่ นักเรียน บทเรียนในประวัติศาสตร์ถูกหยิบยกมาสู่การวิพากษ์ วิเคราะห์เพื่อการจัดทำละครสุดท้ายก็ร่วมกัน กำหนดสถานการณ์ หัวข้อเรื่อง วางตัวผู้แสดงร่วมเตรียมการกำหนด วัตถุประสงค์สร้างสถานการณ์และ กำหนดบทบาทสมมุติ เลือกผู้แสดง ผู้สังเกตการณ์/ผู้ชม ซึ่งผู้สังเกตการณ์/ผู้ชมนั้นมีความสำคัญต้องรู้ว่าการแสดงบทบาทสมมุติที่จัดขึ้นนี้ มิได้มุ่งนำเสนอเพื่อความสนุกสนานความบันเทิง แต่ที่จริงแล้วจุดประสงค์ที่สำคัญมุ่งให้เกิดการเรียนรู้ เหตุการณ์สำคัญในประวัติศาสตร์ไทย ฝ่ายวิศุ อุปกรณ์ ก็ไม่ต้องซื้อหาราคาแพง ควรใช้วัสดุเหลือใช้ ข้อนี้ปลูกฝังการประหยัดและปลูกจิตสำนึกในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า ฝ่ายฉากต้องให้ดูสมจริง เวลาที่ใช้ในการแสดงต้องกระชับ นัดหมายวันแสดง ขั้นตอนมากมาย แต่ทุกคนก็แบ่งงานกันได้ลงตัวไม่เกียจฉอน มีผู้เสนอว่าทุกคนมีหน้าที่ต้องปฏิบัติ แล้วใครจะเป็น ผู้ต้อนรับและบริการ อาจมีการชวนนักเรียนชั้นอื่นๆ มาร่วมกิจกรรม

จากที่กล่าวมาจัดว่าเป็นขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผลการแสดง ขั้นตอนนี้จะช่วยให้ นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ผู้เขียนจึงต้องร่วมอภิปรายสะท้อน ความคิดเห็นและสรุป ประเด็น สำคัญในการเรียนรู้ เป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป เพื่อให้เกิดแนวคิดกว้างขวางขึ้น โดยให้ข้อคิดว่าสิ่งที่ได้เรียนรู้หรือพบเห็นมานั้น เป็นสิ่งที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับพื้นฐาน ความเป็นจริงในวิถีชีวิต ทั้งนี้บรรยากาศการเรียนรู้ในครั้งนั้นเป็นที่ประทับใจของทุกฝ่าย นักเรียนเป็นอิสระเสรี สนุกสนาน นักเรียนสมัครใจที่จะแสดงโดยคัดเลือกจากอาสาสมัคร ไม่บังคับ แบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบ ร่วมมือกันทำงานเป็น ทีม เช่น การตกแต่งฉาก การแต่งกาย การเตรียมสถานที่ การช่วยกันซักซ้อมบทบาท ทุกคนมีอิสระทางความคิด ผู้สอนเป็นผู้ให้คำปรึกษา และผู้สนับสนุนการทำงานของนักเรียน

จากข้อมูลสรุปว่าครูผู้สอนได้นำวิธีการจัดการเรียนรู้แบบแสดงบทบาทสมมุติ มาจัดกิจกรรม การเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์ นักเรียนมีความกระตือรือร้น วางแผนงาน เขียนบท คัดเลือกคน แบ่งหน้าที่ ความรับผิดชอบ จัดเตรียมอุปกรณ์ สถานที่ ฉาก ฝึกซ้อมการแสดง โดยครูเป็นที่ปรึกษา จบการแสดงด้วย รอยยิ้ม สิ่งที่ได้รับทุกคนมีเจตคติที่ดี รักหมู่คณะ รักความสามัคคี รักประเทศชาติ ห่วงแหนแผ่นดิน ที่สำคัญ แต่ละคนได้แสดงศักยภาพในการแสดง การคิดสรุปองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง จดจำคงทน สนุกสนาน คนที่อ่าน ไม่คล่องเรียนไม่เก่งเกิดความภูมิใจในตนเอง ค้นพบตนเอง กล้าแสดงออก เห็นคุณค่าของตนเอง และทุกคน ในชั้นเรียนวิเคราะห์ได้แตกฉานกับสิ่งที่เรียนรู้ (เมื่อไหร่ ทำไม และมีผลอย่างไรต่อสังคมไทย)

กิจกรรมเรียนเพลินๆ กับเส้นทางเดินประวัติศาสตร์

ขั้นตอนการพานักเรียนไปทัศนศึกษา (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2554). เพื่อนคู่คิด มิตรคู่ครู : แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์.) มีขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นวางแผน (กำหนดวัตถุประสงค์ กำหนดเรื่อง กำหนดสถานที่ กำหนดโปรแกรม กำหนดวิธีเดินทาง กำหนดค่าใช้จ่าย กำหนดกิจกรรม กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ ขออนุญาตผู้บังคับบัญชา ขออนุญาตผู้ปกครอง ทำประกันชีวิต)
2. ขั้นการเดินทางไปทัศนศึกษา (ดำเนินการตามโปรแกรมที่วางไว้ อาจให้ความรู้ระหว่างการเดินทางและคำนึงถึงความปลอดภัย)
3. ขั้นการศึกษาเรียนรู้นอกสถานที่ (ให้นักเรียนศึกษาและดำเนินการตาม กิจกรรมที่วางไว้ให้มีการบันทึกผลการศึกษา)
4. ขั้นเดินทางกลับ (ดำเนินการตามโปรแกรมที่วางไว้ ระหว่างทางอาจให้แนวทางการทำงานหลังกลับจากการไปทัศนศึกษาและให้คำนึงถึงความปลอดภัยระหว่างการเดินทาง)
5. ขั้นสรุปผลการเรียน (หลังสรุปผลการเรียนให้นักเรียนทำกิจกรรมและชิ้นงาน)
6. ขั้นประเมินผล (ให้มีการประเมินผลหลังการไปทัศนศึกษาในด้านต่างๆ เพื่อการพัฒนา ควรประเมินทั้งคุณครูและนักเรียน)

กิจกรรมการสอนประวัติศาสตร์แบบ Active Learning 5 ขั้นตอน มีขั้นตอนการจัดกิจกรรม

(วิจารณ์ พานิช, 2544) ดังนี้

1. นำเสนอสถานการณ์

การนำเสนอสถานการณ์โดยการใช้การสังเกตของผู้เรียนและผู้สอนร่วมกัน เพื่อให้พบข้อคิดเกี่ยวกับเรื่องราวเหตุการณ์หรือพฤติกรรมของบุคคลในประวัติศาสตร์ และเป็นการทบทวนความรู้ความเข้าใจที่มีอยู่เดิมเพื่อเชื่อมโยงความรู้เกี่ยวกับเรื่องราวในอดีตทางประวัติศาสตร์ โดยการระบู้และการสัมผัสจากสื่อต่างๆ ที่หลากหลาย อาทิ ภาพ แผนภูมิ ข่าวเหตุการณ์ สมุดเยี่ยมโรงเรียน วิดีทัศน์ เรื่องเล่า ตำนาน ฯลฯ แล้วตั้งคำถามผู้เรียนเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร ทำไม เป็นต้น จากนั้นดำเนินการศึกษาขอบเขตและแนวทางปัญหาเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงโดยละเอียด แล้วให้ผู้เรียนคาดเดาคำตอบหรือกำหนดแนวทางที่คาดว่าเป็นไปได้ในรูปแบบของการตั้งสมมติฐาน

2. ปฏิบัติการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ครูผู้สอนให้คำแนะนำเกี่ยวกับวิธีการค้นคว้า และบอกแหล่งที่ผู้เรียนสามารถแสวงหาและรวบรวมหลักฐานได้ อาจกำหนดให้ในรูปของการบอกบรรยายหรือหนังสืออ้างอิง และถ้าเป็นไปได้ผู้สอนอาจเตรียมหลักฐานเอกสารไว้เพื่อให้เกิดความสะดวกในการตอบสนองความอยากรู้อยากเห็นของผู้เรียน ประการหนึ่งที่สำคัญต้องมีการจำแนกประเภทของหลักฐานขั้นต้น ขั้นที่สอง และขั้นที่สามเพื่อความน่าเชื่อถือในหลักฐานเป็นเกณฑ์เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนแยกแยะข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นออกจากกัน โดยแบ่งผู้เรียนและหัวข้อทางประวัติศาสตร์เป็นกลุ่มช่วยกันระดมสมองเพื่อร่วมกันอภิปราย และอธิบายเหตุผลตามความคิดเห็นของผู้เรียนแต่ละคนการออกแบบในการนำเสนอผลการศึกษา (Time Line) ผู้สอนอาจใช้เทคนิคการเขียนผังความคิด (Mind Mapping) การลงไปศึกษาหาข้อมูลที่แหล่งวิทยาการในชุมชน ฯลฯ ที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับสิ่งที่รู้ด้วยตนเอง เป็นต้น

3. นำเสนอ อภิปรายแนวคิด

การนำเสนอในรูปแบบ (Time Line) อภิปรายแนวคิดที่ผ่านการวิเคราะห์และสังเคราะห์แล้ว โดยการบรรยาย อภิปราย ให้น่าสนใจ มีคุณค่า มีความต่อเนื่องเร้าใจผู้ฟังให้ติดตามการนำเสนอ

4. สรุป เชื่อมโยง

การนำหลักฐานที่ผ่านการวิเคราะห์และประเมินคุณค่าแล้วมาตีความและสังเคราะห์เพื่อให้เกิดความเข้าใจข้อเท็จจริงในรูปแบบของแนวคิดรวบยอดหรือโน้ตค้นเป็นเรื่องราวๆ โดยนำหลักฐานหรือข้อเท็จจริงมาพิจารณาอธิบาย รวมถึงการเชื่อมโยงอดีต จนถึงปัจจุบัน และสิ่งที่เกิดขึ้นในอนาคต แสดงความคิดเห็นประกอบแล้วจึงสรุปผสมผสานและสังเคราะห์เข้าด้วยกันกลายเป็นความคิดรวบยอดการเรียนรู้

5. ขยาย ตรวจสอบ พัฒนา

การขยาย ตรวจสอบ พัฒนาเป็นการถ่ายทอดผลงานของผู้เรียนที่สามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ เพื่อนำเสนอในกลุ่มย่อยๆ ให้เพื่อนๆ ทิชม และปรับปรุงแก้ไข หรือกระตุ้น เชิญชวนให้บุคคลนอกห้องเรียน รวมถึงชุมชน เห็นคุณค่าและมีจิตสำนึกในเรื่องราวอันดีงามในอดีต โดยสอดแทรกหลักคุณธรรม จริยธรรมเข้าไปร่วมด้วย เป็นต้น

บทบาทของครูผู้สอนประวัติศาสตร์

วัลลี สัตยาชัย กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูมีบทบาทสำคัญในฐานะเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้นักเรียนคิดกระทำกิจกรรมด้านต่างๆ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ ดังนี้

ประการแรก วางโครงสร้างบทเรียนด้วยสถานการณ์ปัญหาที่สอดคล้องกับเป้าหมายของหลักสูตรและความสนใจของนักเรียน การตั้งปัญหาหรือสถานการณ์ให้ตรงประเด็นตามหลักสูตรเป็นหลักการสำคัญของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ประการที่สอง ใช้คำถามท้าทายให้เกิดการสำรวจเพื่อนำไปสู่การสร้างมโนคติและเกิดการตรวจสอบแนวคิดของตนเองโดยการตั้งคำถามให้นักเรียนบอกถึงเหตุผลและอธิบายรายละเอียดของขั้นตอนการกระทำหรือแนวคิดต่างๆ การท้าทายให้นักเรียนตรวจสอบแนวคิด การใช้คำถามให้นักเรียนสามารถค้นพบหนทางหรือเหตุผลด้วยตนเองเป็นเทคนิคสำคัญที่ทำให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ ทักษะในการคิดเชิงเหตุผลด้วยตนเองทั้งสิ้น

ประการที่สาม ช่วยเหลือนักเรียนให้เกิดความชัดเจนในการสื่อสารนำเสนอคำศัพท์และแนะนำใช้ภาษาและสัญลักษณ์ที่เหมาะสม ตลอดจนตั้งคำถามให้นักเรียนอธิบายและขยายความเพิ่มพูนครุควรแนะนำให้นักเรียนรู้ศัพท์หลังจากที่นักเรียนมีมโนคติก่อน แต่ถ้านักเรียนได้รับคำศัพท์หรือสัญลักษณ์ก่อนมโนคติทำให้นักเรียนพยายามจำโดยไม่เข้าใจทำให้มีเจตคติทางลบต่อการเรียนได้

ประการที่สี่ สร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้และให้ข้อมูลย้อนกลับแก่นักเรียนในเวลาที่เหมาะสมและเหมาะสมหลักเกี่ยวกับการตีค่าหรือแก้ไขแนวคิดของนักเรียนใช้คำถามที่ให้นักเรียนสามารถค้นพบหนทางด้วยตนเอง

ประการที่ห้า พยายามทำความเข้าใจและค้นหารายละเอียดในคำตอบหรือแนวคิดของนักเรียนตลอดจนสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนเพื่อวินิจฉัยความก้าวหน้าในการเรียน

ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ กล่าวถึงบทบาทครูผู้สอน (วิภาดา พินลา, 2560 : 1 - 16) ดังนี้

ประการที่ 1 เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียน ผู้สอนจะต้องมีวิธีการที่จะทำให้นักเรียนสามารถที่จะเรียนรู้ได้ โดยกระตุ้นยั่วยุให้เกิดความอยากรู้อยากแสวงหาความรู้ ครูจึงต้องเป็นผู้เตรียมสถานการณ์ต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ ให้คำแนะนำ และอำนวยความสะดวกเสนอปัญหาที่สนใจให้แก่ผู้เรียน ตลอดจนจัดเตรียมประสบการณ์ สื่อ เครื่องมือต่างๆ เพื่ออำนวยความสะดวกในการค้นหาคำตอบได้อย่างไม่เบื่อหน่าย

ประการที่ 2 เป็นผู้เชี่ยวชาญในการป้อนความรู้ให้แก่ผู้เรียน (หากผู้เรียนต้องการ) พึงควรระมัดระวังการบอกคำตอบหรือข้อมูลแก่ผู้เรียน ควรกระตุ้นให้นักเรียนไปค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งอื่น

ประการที่ 3 กระตุ้นแนะนำให้นักเรียนไปค้นคว้าข้อมูลข่าวสารอย่างลึกซึ้งโดยการตั้งคำถามที่กระตุ้นให้รู้จักคิดและไตร่ตรองได้เอง

ประการที่ 4 แนะนำผู้เรียนให้เรียนรู้ผ่านขั้นตอนการเรียนรู้ที่ละขั้น และให้กำลังใจในการค้นคว้า

ประการที่ 5 ครูต้องถ่ายทอดการใช้ทักษะกระบวนการค้นคว้าหาความรู้แก่ผู้เรียน ตลอดจนจัดเตรียมสื่อ เอกสาร ทัศนูปกรณ์ แหล่งเรียนรู้ต่างๆ

ตารางการขั้นตอนการสอนประวัติศาสตร์เชื่อมโยงเข้ากับบทบาทครูผู้สอน

ขั้นการสอนประวัติศาสตร์	บทบาทครูผู้สอน
1. นำเสนอสถานการณ์	<ol style="list-style-type: none"> 1. ใช้สื่อการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย 2. กระตุ้นนักเรียนให้เกิดความสนใจให้ได้ เปิดประเด็นที่น่าสนใจ 3. ใช้เวลาให้เหมาะสม ไม่ควรใช้เวลามากจนเกินไป เพราะความสนใจของนักเรียนจะเลยเถิด
2. ปฏิบัติการเรียนรู้ด้วยตนเอง	<ol style="list-style-type: none"> 1. ออกแบบการจัดกิจกรรมที่น่าสนใจ 2. การให้คำชี้แจงที่ชัดเจน 3. นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง 4. การออกแบบในการนำเสนอผลการศึกษา (Time Line)
3. นำเสนอ อภิปรายแนวคิด	<ol style="list-style-type: none"> 1. นำเสนอในรูปแบบ Time Line
4. สรุป เชื่อมโยง	<ol style="list-style-type: none"> 1. เรื่องราวที่เกิดขึ้นในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต
5. ขยาย ตรวจสอบ พัฒนา	<p>การสนับสนุนให้นำผลิตภัณฑ์มาต่อยอดในการออกแบบขยายผลสู่ชุมชน และรุ่นต่อรุ่น</p>

บทที่ 4

แหล่งเรียนรู้ การออกแบบสื่อ และการวัดและประเมินผล

แหล่งเรียนรู้ วิถีชีวิตตามบริบทของผู้เรียน

แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่น หมายถึง สถานที่สำคัญในท้องถิ่น ที่มีประวัติศาสตร์ความเป็นมาพัฒนาการของสถานที่ บุคคล ฯลฯ ให้เห็นเป็นการเฉพาะ และสามารถสืบค้นได้ เช่น โรงเรียน วัด โบสถ์ อนุสาวรีย์ ตลาด ย่านการค้า แหล่งชุมชนโบราณ ป้ายจารึก โบราณวัตถุ พิพิธภัณฑสถานในท้องถิ่น การประกอบอาชีพ วิถีชีวิตวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ หรืออาจหมายถึง ประชาชนชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น สถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีประวัติศาสตร์ ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ผ่านแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ครูผู้สอนต้องเตรียมการก่อนลงพื้นที่ ชั้นการศึกษาแหล่งเรียนรู้ การนำเสนอผลการเรียนรู้ การสรุปผลการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ตามวิธีการทางประวัติศาสตร์เพื่อให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองเป้าหมายสูงสุดของการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ คือให้ผู้เรียนตระหนักในคุณค่าของประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ประวัติศาสตร์ชาติ รักและภูมิใจในท้องถิ่นและประเทศชาติต่อไป

นิคม ชมพูหลง กล่าวว่า แหล่งเรียนรู้ หมายถึง มวลประสบการณ์ หรือศูนย์รวมความรู้ทุกสิ่งทุกอย่างที่มีอยู่และสามารถศึกษาหาความรู้ ความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ ให้เกิดความรู้ ความชำนาญ หรือความเชี่ยวชาญซึ่งความรู้เหล่านั้นเป็นสิ่งที่ทรงคุณค่าควรแก่การศึกษา สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งอาจเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ หรือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น ป่าไม้ ภูเขาแม่น้ำลำธาร ทะเล สวนสาธารณะพิพิธภัณฑสถาน อุทยาน สวนสัตว์ ห้องสมุด สำนักวิทยบริการ ภูมิปัญญา วัฒนธรรม ประเพณี วิถีการดำรงชีวิต ตลอดจนข้อมูลข่าวสารสาระความรู้ สารสนเทศ อินเทอร์เน็ต เป็นต้นวิชาประวัติศาสตร์ มีความจำเป็นต้องใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนโดยเฉพาะ (นิคม ชมพูหลง, 2545) ตัวอย่างเช่น

1. หนังสือเรียนหรือแบบเรียน ในปัจจุบันมีหนังสือเรียนประกอบการเรียนการสอนที่มีเนื้อหาประวัติศาสตร์ ทั้งที่จัดทำโดยกระทรวงศึกษาธิการและสำนักพิมพ์เอกชนการเลือกใช้หนังสือเรียนว่าจะใช้เล่มใดจึงจะเหมาะสมขึ้นอยู่กับผู้สอนในการประเมินหนังสือเล่มนั้น ๆ

2. หนังสืออ่านประกอบ โรงเรียนอาจจัดหาหนังสืออ่านประกอบวิชาที่มีเนื้อหาประวัติศาสตร์ภายใต้การแนะนำของผู้สอน ถ้าไม่มีงบประมาณผู้สอนอาจแนะนำให้นักเรียนไปยืมอ่านจากห้องสมุดได้

3. หลักฐานทางประวัติศาสตร์ สำหรับหลักฐานทางประวัติศาสตร์มีอยู่ 2 ประเภท คือ
3.1 ประเภทที่เป็นเอกสารหรือลายลักษณ์อักษร เช่น ศิลาจารึก ตำนานจดหมายเหตุ พระราชพงศาวดาร บันทึกประจำวัน นิทานพื้นบ้าน เอกสารที่จัดพิมพ์โดยรัฐบาลหรือเอกชน ข่าวจากหนังสือพิมพ์ หรือวรรณคดีที่สำคัญ ๆ ซึ่งเกี่ยวกับประวัติศาสตร์

3.2 ประเภทที่เป็นวัตถุ ซึ่งใช้เป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้ เช่น เหยี่ยวที่ใช้ในสมัยต่าง ๆ แสตมป์ เครื่องประดับ เสื้อผ้า ภาพถ่าย ภาพวาด เป็นต้น

4. ภาพยนตร์ สไลด์ วีดิทัศน์ วีซีดี สื่อการเรียนการสอนประเภทนี้นักเรียนให้ความสนใจมากเพราะทำให้คำอธิบายของผู้สอนเป็นรูปธรรมมากขึ้น สื่อเหล่านี้จะมีเรื่องราวเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ เช่น การทำสงคราม อุตชีวประวัติ เหตุการณ์สำคัญ ที่เกิดขึ้น เป็นต้น

5. เทปบันทึกเสียง ซีดี ผู้สอนอาจนำเทปบันทึกเสียงคำปราศรัยของบุคคล สำคัญในประวัติศาสตร์มาให้นักเรียนฟังประกอบการสอนบทเรียนที่เกี่ยวกับ อัตชีวประวัติหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ ผู้สอนสามารถนำเทปบันทึกเสียง ซีดีมาเปิดเพลงหรือดนตรีเพื่อเป็นสื่อได้เช่นกัน เพราะเพลงและดนตรีสะท้อนให้เห็นการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในสมัยต่าง ๆ

6. แผนที่ การเรียนการสอนวิชาที่มีเนื้อหาประวัติศาสตร์ควรมีแผนที่ ประกอบด้วย แผนที่ที่ใช้ควรเป็นแผนที่ทางประวัติศาสตร์ เช่น แผนที่แสดงให้นักเรียนทราบถึง อาณาเขตการปกครอง ความรุ่งเรืองของราชวงศ์สมัยต่าง ๆ ในอดีต เส้นทางการอพยพ การตั้งถิ่นฐาน เป็นต้น

7. แผนภูมิแสดงเวลา จะช่วยให้ผู้เรียนเรียงลำดับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ ได้อย่างถูกต้อง และสามารถใช้ได้เมื่อผู้สอนต้องการทบทวนเนื้อหาสาระที่ได้สอนไปแล้ว ผู้สอนอาจให้ผู้เรียนช่วยกันจัดทำแผนภูมิแสดงเวลา หลังที่ได้เรียนบทเรียนจบแล้ว

8. แหล่งวิทยาการในชุมชน หมายถึง แหล่งวิทยาการในชุมชนที่ผู้สอนสามารถ นำมาประกอบการเรียนการสอน ได้แก่

8.1 วัด ผู้สอนสามารถใช้ประกอบบทเรียนเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ประวัติวัฒนธรรม หรือ ความเจริญรุ่งเรืองของศิลปกรรมได้

8.2 โบราณสถานและโบราณวัตถุ การนำนักเรียนไปทัศนศึกษา โบราณสถานโบราณวัตถุ ช่วยให้ผู้เรียนเห็นภาพความเจริญในอดีตที่เป็นศิลปวัฒนธรรม และยังเป็นหลักฐานแสดงถึงความสามารถของมนุษย์ในอดีตอีกด้วย

8.3 พิพิธภัณฑสถาน การนำผู้เรียนไปชมพิพิธภัณฑสถานจะมีความหมาย และมีประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างยิ่ง ถ้าหากผู้สอนสามารถนำผู้เรียนไปชมในสาระ หรือโอกาสที่ทางพิพิธภัณฑสถานได้จัดรายการพิเศษและรายการนั้นสอดคล้องกับบทเรียนที่กำลังเรียนอยู่ นอกเหนือจากพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติแล้ว ผู้สอนอาจนำผู้เรียน ไปทัศนศึกษาพิพิธภัณฑสถานที่มีอยู่ในท้องถิ่น

8.4 ห้องสมุดของโรงเรียน มหาวิทยาลัย ส่วนราชการ เมื่อผู้สอน จัดกิจกรรมการอ่าน โดยมอบหมายงานให้ผู้เรียนไปอ่านหรือค้นคว้าหนังสืออ่าน ประกอบวิชาที่มีเนื้อหาประวัติศาสตร์

8.5 วิทยาการหรือบุคคลในท้องถิ่น คำบอกเล่าประสบการณ์ ข้อคิดเห็น ของวิทยาการหรือบุคคล เช่น ผู้อาวุโสในท้องถิ่นเป็นสิ่งที่มีความสำคัญที่จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจเหตุการณ์ในยุคหรือสมัยนั้นได้ดียิ่งขึ้น

การออกแบบ และเลือกใช้สื่อ อุปกรณ์

1. ควรใช้สื่อร่วมสมัยที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน เช่น สื่อดิจิทัล การ์ตูนแอนิเมชัน
2. ควรใช้สื่อที่ส่งเสริมกระบวนการคิด เช่น สื่อเกม สื่อเทคโนโลยีภาพเสมือนจริง (AR)
3. ควรใช้สื่อจากแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ เช่น โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี บุคคลสำคัญ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประชาชนชาวบ้าน

การวัดประเมินผล

1. ใช้วิธีการประเมินผลตามสภาพจริง โดยเน้นการประเมินกระบวนการมากกว่าการประเมิน
ความจำ

2. ใช้วิธีการประเมินระหว่างเรียน เป็นกระบวนการพัฒนาผู้เรียน
3. ใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย เช่น การสัมภาษณ์ การสำรวจ การสอบถาม

ตัวอย่างการวัดและประเมินผลเชิงบูรณาการประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องการบริหาร
จัดการโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้และ 1 รายวิชาพื้นฐานประวัติศาสตร์ (2566,
20 กุมภาพันธ์) ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 140 ตอนพิเศษ 39 ง หน้า 13

1. เป้าหมายการเรียนรู้ และวัตถุประสงค์การเรียนรู้โดยทั่วไป

กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ร่วมกัน

- 1.1 สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน (การคิด การสื่อสาร)
- 1.2 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ (ใฝ่เรียนรู้ มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย)
- 1.3 มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด

2. การวัดประเมินก่อนเรียน

KPA (ที่จำเป็น/ส่งผลต่อการเรียนรู้) ข้อมูลนักเรียน จากภาคเรียนที่ผ่านมา ความถนัด
ความสนใจผลการสำรวจแววความสามารถพิเศษด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์

3. กำหนดจุดประสงค์ และกำหนดหลักฐานการเรียนรู้ และการวัดประเมินระหว่างเรียน
การเขียน story board (ภาษาไทย) การออกแบบเครื่องแต่งกายตัวละคร (ศิลปะ) การทำคลิปตัวอย่าง/ปชส.
(เทคโนโลยี) การอธิบายปรากฏการณ์ด้วยหลักวิทยาศาสตร์ (วิทยาศาสตร์)

4. การวางแผนการจัดการเรียนรู้ โดยการใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ ได้แก่

- 4.1 ตั้งประเด็นศึกษา
- 4.2 เสาะหาแหล่งข้อมูลหลักฐาน
- 4.3 รวบรวมข้อสงสัยที่เกี่ยวข้องได้ครบถ้วน
- 4.4 วิเคราะห์ตรวจสอบประเมินคุณค่าหลักฐาน
- 4.5 นำเสนอเรื่องราวที่ค้นพบได้อย่างมีเหตุผล และน่าสนใจ

5. การวางแผนการจัดการเรียนรู้ และการเรียนรู้อย่างมีปฏิสัมพันธ์

- 5.1 กระบวนการกลุ่ม
- 5.2 การถกแถลง
- 5.3 อภิปราย
- 5.4 สร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์
- 5.3 สื่อสารอย่างสร้างสรรค์
- 5.4 การวางแผน

6. การวัดประเมินหลังเรียน และการวัดประเมินระหว่างเรียน

- 6.1 ละครประวัติศาสตร์
- 6.2 การแสดงบทบาทสมมติ

บทที่ 5

การออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้

วิธีการออกแบบแผนการเรียนรู้

นำเสนอสถานการณ์

การนำเสนอสถานการณ์โดยการใช้การสังเกตของผู้เรียน และผู้สอนร่วมกัน เพื่อให้พบข้อคิดเกี่ยวกับเรื่องราวเหตุการณ์ หรือพฤติกรรมของบุคคลในประวัติศาสตร์ และเป็นการทบทวนความรู้ความเข้าใจที่มีอยู่เดิมเพื่อเชื่อมโยงความรู้เกี่ยวกับเรื่องราวในอดีตทางประวัติศาสตร์ โดยการระบุและการสัมผัสจากสื่อต่างๆ ที่หลากหลาย อาทิ รูปภาพ แผนภูมิ ข่าวเหตุการณ์ สมุดเยี่ยมโรงเรียน วีดิทัศน์ เรื่องเล่า ตำนาน ฯลฯ แล้วตั้งคำถามผู้เรียนเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร ทำไม เป็นต้น จากนั้นดำเนินการศึกษาขอบเขต และแนวทางปัญหาเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงโดยละเอียด แล้วให้ผู้เรียนคาดเดาคำตอบหรือกำหนดแนวทางที่คาดว่าไปได้ในรูปแบบของการตั้งสมมติฐาน การใช้คำถามกระตุ้นให้ผู้เรียนได้คิดหาคำตอบ ตัวอย่างเช่น

1. นำรูปภาพ/สื่อติดบนกระดานให้นักเรียนสังเกต
2. นักเรียนสังเกตเห็นอะไรบ้าง
3. นักเรียนเคยมีประสบการณ์ หรือความรู้เกี่ยวกับภาพดังกล่าวหรือไม่ (หากเคยเห็นจากที่ไหน เมื่อไร)

4. ครูบอกว่าวันนี้เราจะมาเรียนรู้เรื่องประวัติความเป็นมาที่สัมพันธ์กับรูปภาพ หรือใช้สื่อจากเหตุการณ์สำคัญๆ ในขั้นตอนการนำเสนอตัวอย่าง เช่น การเสียกรุงศรีอยุธยา การชักชวนให้ผู้เรียนสังเกตเหตุการณ์ ชักชวนนักเรียนสังเกตเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นระหว่างควิตทัศน์ นักเรียนสังเกตเห็นอะไรบ้าง

ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง

ครูผู้สอนให้คำแนะนำเกี่ยวกับวิธีการค้นคว้า และบอกแหล่งที่ผู้เรียนสามารถแสวงหา และรวบรวมหลักฐานได้ อาจกำหนดให้ในรูปของการบอกบรรยายนุกรม หรือหนังสืออ้างอิง และถ้าเป็นไปได้ ครูผู้สอนอาจเตรียมหลักฐานเอกสารไว้เพื่อให้เกิดความสะดวกในการตอบสนองความอยากรู้อยากเห็นของผู้เรียน ประการหนึ่งที่สำคัญต้องมีการจำแนกประเภทของหลักฐานขั้นต้น และชั้นรองเพื่อความน่าเชื่อถือในหลักฐานเป็นเกณฑ์ เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนแยกแยะข้อเท็จจริง และข้อคิดเห็นออกจากกัน โดยแบ่งนักเรียน และหัวข้อทางประวัติศาสตร์เป็นกลุ่มช่วยกันระดมสมอง เพื่อร่วมกันอภิปราย และอธิบายเหตุผลตามความคิดเห็นของผู้เรียนแต่ละคน การออกแบบในการนำเสนอผลการศึกษา (Time Line) ผู้สอนอาจใช้เทคนิคการเขียนผังความคิด (Mind Mapping) การลงไปศึกษาหาข้อมูลที่แหล่งวิทยาการในชุมชน ฯลฯ ที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกรักนึกคิดเกี่ยวกับสิ่งที่รู้ด้วยตนเองเป็นต้น ตัวอย่างเช่น

1. แบ่งกลุ่มนักเรียนกลุ่มละ 3 คน (โดยคณะนักเรียน เก่ง กลาง อ่อน)
2. ให้นักเรียนร่วมกันศึกษาข้อมูล เหตุการณ์ที่ครูกำหนด และตามคำชี้แจง
3. ครูให้คำแนะนำในการทำงานกลุ่มของนักเรียน การลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง สามารถ

จัดเป็นกลุ่ม หรือเป็นรายบุคคล การเรียนรู้ในห้องเรียน นักเรียนบันทึกความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาในห้องเรียน

นำเสนอ อภิปรายแนวคิด

การนำเสนอในรูปแบบ (Time Line) อภิปรายแนวคิดที่ผ่านการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ แล้ว โดยการบรรยาย อธิบาย อภิปราย ให้น่าสนใจ มีคุณค่า มีความต่อเนื่องเร้าใจผู้ฟังให้ติดตามการนำเสนอ การนำเสนอที่เกิดจากการศึกษาค้นคว้าข้อมูล ตัวอย่างเช่น

1. ให้นักเรียนนำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าข้อมูล
2. ครูบันทึกเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในกระตาดแถบประโยค หรือกระตาดชาวจีน

สรุป เชื่อมโยง

การนำหลักฐานที่ผ่านการวิเคราะห์ และประเมินคุณค่า แล้วมาตีความ และสังเคราะห์เพื่อให้เกิดความเข้าใจข้อเท็จจริงในรูปแบบของแนวคิดรวบยอด หรือมโนทัศน์เป็นเรื่องราวๆ โดยนำหลักฐาน หรือข้อเท็จจริงมาพิจารณา อธิบาย รวมถึงการเชื่อมโยงอดีต จนถึงปัจจุบัน และสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต แสดงความคิดเห็นประกอบแล้วจึงสรุปผสมผสาน และสังเคราะห์เข้าด้วยกันกลายเป็นแนวคิดรวบยอดการเรียนรู้ ซึ่งผู้เรียนและครูร่วมกันสรุปผล และการให้ผู้เรียนเชื่อมโยงผลกระทบที่เกิดขึ้นตามมา ตัวอย่างเช่น

1. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปผลกระทบที่เกิดขึ้น
2. ครูชวนให้นักเรียนศึกษาเพิ่มเติมจากใบงานถึงผลกระทบที่เกิดขึ้น

ขยาย ตรวจสอบ พัฒนา

การขยาย ตรวจสอบ พัฒนาเป็นการถ่ายทอดผลงานของผู้เรียนที่สามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ เพื่อนำเสนอในกลุ่มย่อยๆ ให้เพื่อนๆ ตีชม และปรับปรุงแก้ไข หรือกระตุ้น เชิญชวนให้บุคคลนอกห้องเรียน รวมถึงชุมชน เห็นคุณค่า และมีจิตสำนึกในเรื่องราวอันดีงามในอดีต โดยสอดแทรกหลักคุณธรรมจริยธรรมเข้าไปร่วมด้วย เป็นต้น ตัวอย่างเช่น ให้นักเรียนศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมถึงผลกระทบที่เกิดขึ้น โดยสามารถสอบถามจากบุคคลในชุมชน อินเทอร์เน็ต ห้องสมุด แล้วนำเสนอการพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ต่อไป

ตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้

หน่วยการเรียนรู้	เรื่อง	ชั่วโมง
1	1. ประวัติความเป็นมาของชุมชนไทลื้อ อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา	2
	2. วัฒนธรรมด้านที่อยู่อาศัย/อาหาร	1
	3. วัฒนธรรมด้านประเพณี/การแต่งกาย	1

ตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การดำเนินชีวิตในอดีตและปัจจุบัน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3

เรื่อง ผลของการเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่างๆ ตามกาลเวลา

(ที่มา : ตัวอย่างจากครูผู้สอนโรงเรียนบ้านทุ่งแต อำเภอบึง จังหวัดพะเยา สพป.พะเยา เขต 2, 2566)

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เวลาเรียน 1 ชั่วโมง

มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ส 4.2 เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบันในด้านความสัมพันธ์ และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญ และสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

ตัวชี้วัดระหว่างทาง

ส 4.2 ป.1/1 บอกความเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม สิ่งของ เครื่องใช้ หรือการดำเนินชีวิต ของตนเองกับสมัยของพ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย

ตัวชี้วัดปลายทาง

ส 4.2 ป.1/2 บอกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีตที่มีผลกระทบต่อตนเองในปัจจุบัน

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายปัจจัยและผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่าง ๆ ตามกาลเวลา (K)
2. ร่วมกิจกรรมและลงมือปฏิบัติกิจกรรมการวิเคราะห์ปัจจัยและผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่าง ๆ ตามกาลเวลา (P)
3. ตระหนักและเห็นคุณค่าของพัฒนาการต่าง ๆ ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต (A)

สาระสำคัญ

ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และการรับวัฒนธรรมจากภายนอกมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน

สาระการเรียนรู้

ผลของการเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่าง ๆ ตามกาลเวลา

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

ความสามารถในการคิด

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

ใฝ่เรียนรู้

คำถามสำคัญ

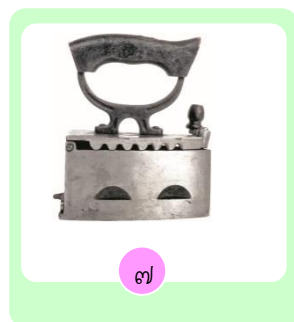
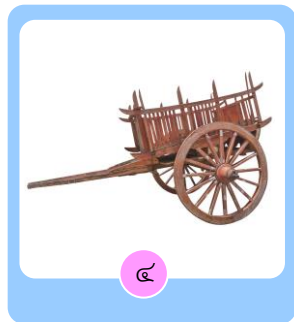
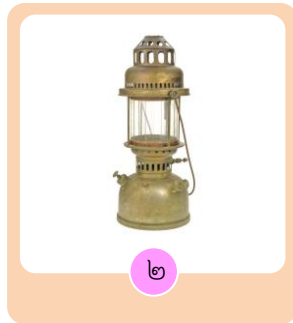
การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยอย่างเหมาะสมจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อนักเรียนและสังคมอย่างไร

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

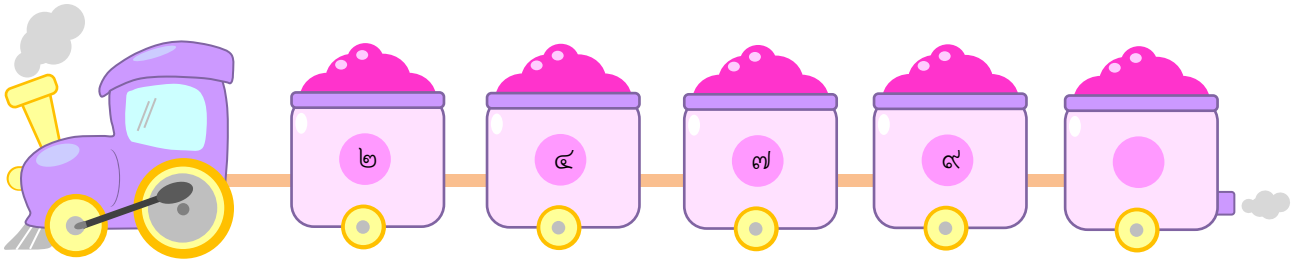

ขั้นสังเกต รวบรวมข้อมูล (Gathering)

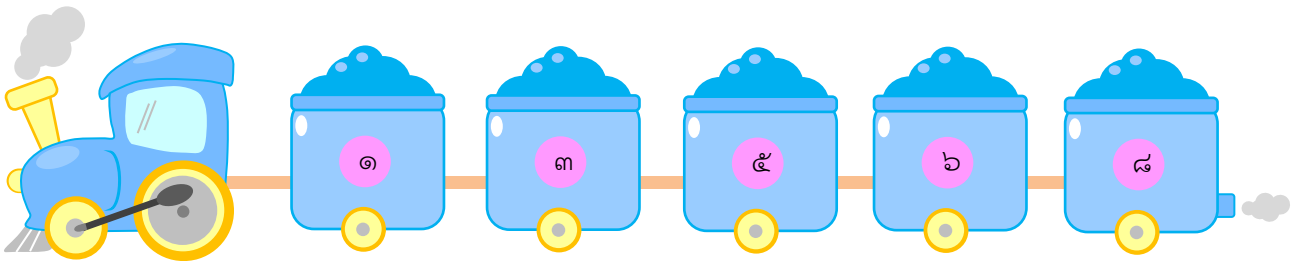
1. นักเรียนแบ่งกลุ่ม 2 กลุ่ม เล่นเกม “จับหมวดหมู่” โดยสังเกตภาพสิ่งของ เครื่องใช้ในอดีตและปัจจุบัน จากนั้นนำตัวเลขใต้ภาพมาเติมลงในแผนภาพรถไฟให้ถูกต้อง ดังตัวอย่าง

สิ่งของ เครื่องใช้ในอดีต

สิ่งของ เครื่องใช้ในปัจจุบัน

2. นักเรียนศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผลของการเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่าง ๆ ตามกาลเวลา จากหนังสือเรียนหรือแหล่งการเรียนรู้อื่นเพิ่มเติม

ขั้นคิดวิเคราะห์และสรุปความรู้ (Processing)

3. นักเรียนร่วมกันอ่านแถบประโยค จากนั้นร่วมกันจำแนกว่าอะไรคือผลดีและผลเสียที่เกิดขึ้น จากความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ดังตัวอย่างแถบประโยค

การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยไม่ถูกต้อง ทำให้สภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมลง เพราะเกิดมลพิษทางดิน ทางน้ำ และทางอากาศ

บางครั้งเทคโนโลยีที่ทันสมัยอาจทำให้การดำเนินชีวิตเร่งรีบ เกิดความเครียด และขาดความสุข

เทคโนโลยีที่ทันสมัย ทำให้การดำเนินชีวิต สะดวกสบาย และติดต่อสื่อสารได้รวดเร็ว

เทคโนโลยีที่ทันสมัยอาจทำให้ความสัมพันธ์ของคนในครอบครัวและสังคมห่างเหิน เกิดความไม่เข้าใจ

- ความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีด้านการแพทย์
- ช่วยลดการเจ็บป่วยจากการเกิดโรคต่าง ๆ

เทคโนโลยีทำให้มีการประกอบอาชีพที่หลากหลาย
ให้ประชากรมีรายได้เพิ่มมากขึ้น

ผลดี

เทคโนโลยีที่ทันสมัย ทำให้การดำเนินชีวิต
สะดวกสบาย และติดต่อสื่อสารได้รวดเร็ว

ความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีด้านการแพทย์
ช่วยลดการเจ็บป่วยจากการเกิดโรคต่างๆ

เทคโนโลยีทำให้มีการประกอบอาชีพที่หลากหลาย
ทำให้ประชากรมีรายได้เพิ่มมากขึ้น

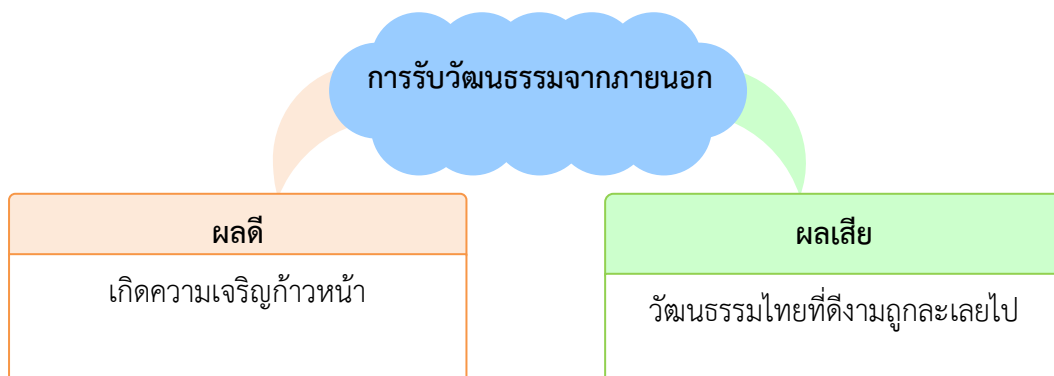
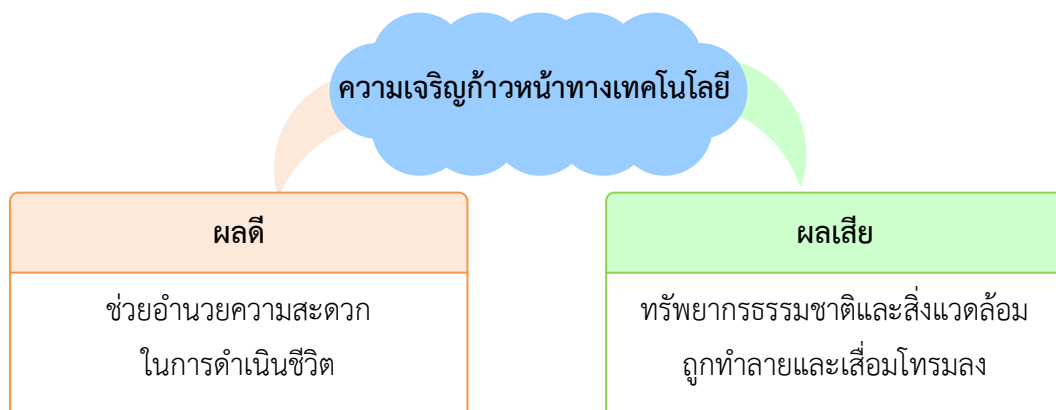
ผลเสีย

การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยไม่ถูกต้อง ทำให้สภาพแวดล้อมเสื่อม
โทรมลง เพราะเกิดมลพิษทางดิน ทางน้ำ และทางอากาศ

บางครั้งเทคโนโลยีที่ทันสมัยอาจทำให้การดำเนินชีวิตเร่งรีบ
เกิดความเครียด และขาดความสุข

เทคโนโลยีที่ทันสมัยอาจทำให้ความสัมพันธ์ของ
คนในครอบครัวและสังคมห่างเหิน เกิดความไม่เข้าใจ

4. นักเรียนแบ่งกลุ่มวิเคราะห์ผลดีและผลเสียของความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และการรับวัฒนธรรมจากภายนอกที่เป็นสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่าง ๆ โดยใช้แผนภาพความคิด ดังตัวอย่าง

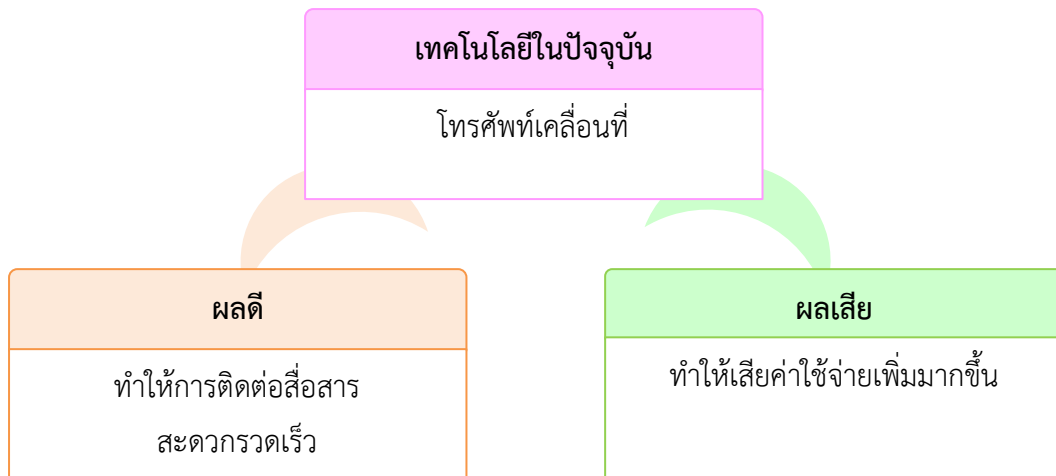

5. นักเรียนคิดประเมินเพื่อเพิ่มคุณค่า แล้วสรุปเป็นความคิดรวบยอด โดยใช้คำถาม ดังนี้
- การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยอย่างเหมาะสมจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อนักเรียนและสังคมอย่างไร (ตัวอย่างคำตอบ ต่อตนเอง : การดำเนินชีวิตเป็นไปอย่างปกติสุข เกิดความสัมพันธที่ดีภายในครอบครัว ต่อสังคม : สภาพแวดล้อมได้รับการดูแลรักษาไม่ให้เสื่อมโทรม)

ขั้นปฏิบัติและสรุปความรู้หลังการปฏิบัติ (Applying and Constructing the Knowledge)

6. นักเรียนยกตัวอย่างเทคโนโลยีในปัจจุบันมา 1 ตัวอย่าง จากนั้นวิเคราะห์ถึงผลดีและผลเสียของเทคโนโลยีนั้น โดยใช้แผนภาพความคิด ดังตัวอย่าง

7. นักเรียนตรวจสอบความถูกต้องและความเรียบร้อยของผลงาน หากพบข้อผิดพลาดควรปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้อง

8. นักเรียนร่วมกันสรุปสิ่งที่เข้าใจเป็นความรู้ร่วมกัน ดังนี้
ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และการรับวัฒนธรรมจากภายนอกมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน

ขั้นสื่อสารและนำเสนอ (Applying the Communication)

9. นักเรียนนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน
10. นักเรียนร่วมกันอภิปรายสรุปเกี่ยวกับวิธีการทำงานให้เห็นการคิดเชิงระบบและวิธีการทำงานที่มีแบบแผน

ขั้นประเมินเพื่อเพิ่มคุณค่าบริการสังคมและจิตสาธารณะ (Self-Regulating)

11. นักเรียนร่วมกันคัดเลือกผลงานไปจัดป้ายนิเทศ เพื่อเผยแพร่ความรู้ต่อไป
12. นักเรียนประเมินตนเอง โดยเขียนแสดงความรู้สึกลังการเรียน ในประเด็นต่อไปนี้

- สิ่งที่นักเรียนได้เรียนรู้ในวันนี้คืออะไร
- นักเรียนมีส่วนร่วมกิจกรรมในกลุ่มมากน้อยเพียงใด
- เพื่อนนักเรียนในกลุ่มมีส่วนร่วมกิจกรรมในกลุ่มมากน้อยเพียงใด
- นักเรียนพอใจกับการเรียนในวันนี้หรือไม่ เพียงใด
- นักเรียนจะนำความรู้ที่ได้นี้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ตนเอง ครอบครัว และสังคมทั่วไปได้อย่างไร

จากนั้นแลกเปลี่ยนตรวจสอบขั้นตอนการทำงานทุกขั้นตอนว่าจะเพิ่มคุณค่าไปสู่สังคม
เกิดประโยชน์ต่อสังคมให้มากขึ้นกว่าเดิมในขั้นตอนใดบ้าง สำหรับการทำงานในครั้งต่อไป

สื่อการเรียนรู้/แหล่งการเรียนรู้

1. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ประวัติศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
2. ภาพสิ่งของ เครื่องใช้ในอดีตและปัจจุบัน
3. แลกประวัติยุค
4. แหล่งการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

การประเมินการเรียนรู้

1. ประเมินความรู้ เรื่อง ผลของการเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่างๆ ตามกาลเวลา (K) ด้วยการทดสอบ/การตรวจใบงาน
2. ประเมินกระบวนการทำงานกลุ่ม (P) ด้วยการประเมินการทำงานกลุ่ม/นำเสนอผลงาน
3. ประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านใฝ่เรียนรู้ (A) ด้วยการสังเกตพฤติกรรม

แบบประเมินกระบวนการทำงานกลุ่ม

เกณฑ์การประเมินพฤติกรรมความร่วมมือในกลุ่ม

รายการประเมิน	เกณฑ์การให้ระดับคะแนน		
	3	2	1
การแบ่งหน้าที่ภายในกลุ่ม	มีการแบ่งหน้าที่ภายในกลุ่มอย่างชัดเจน มี ความรับผิดชอบงาน ตามบทบาทหน้าที่	มีการแบ่งหน้าที่ภายในกลุ่มชัดเจน แต่ไม่ทำงานตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง	มีการแบ่งหน้าที่ภายในกลุ่มชัดเจน แต่ไม่ทำงานตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง
การรู้จักแสดงความคิดเห็น	รู้จักแสดงความคิดเห็นในกลุ่มดีมาก	รู้จักแสดงความคิดเห็นในกลุ่ม	ไม่แสดงความคิดเห็นในกลุ่มเลย
การทำงานตามขั้นตอน	มีการทำงานตาม ขั้นตอนดีมาก	มีการทำงานตาม ขั้นตอน	ทำงานไม่ตามขั้นตอน
ปฏิบัติงานเสร็จทันเวลา	ปฏิบัติงานเสร็จทันเวลาตามกำหนด เรียบร้อยดีมาก	ปฏิบัติงานเสร็จทันเวลาตามกำหนด	ไม่เสร็จทันเวลาตามที่กำหนด
นำเสนองานได้ถูกต้อง	นำเสนองานได้ถูกต้อง	นำเสนองานโดยมีผิดบ้าง	นำเสนองานได้ไม่ค่อยถูกต้อง

ระดับคุณภาพ

3 คะแนน หมายถึง ระดับคุณภาพ ดีเยี่ยม	ดีเยี่ยม = 13 – 15 คะแนน
2 คะแนน หมายถึง ระดับคุณภาพ ดี	ดี = 10 – 12 คะแนน
1 คะแนน หมายถึง ระดับคุณภาพ ปรับปรุง	ปรับปรุง = 1 – 9 คะแนน

แบบประเมินผลงานนักเรียน

เกณฑ์การประเมินคุณภาพของผลงานนักเรียน

รายการประเมิน	เกณฑ์การให้ระดับคะแนน		
	3	2	1
เนื้อหาครบถ้วน	ข้อมูลถูกต้อง สมบูรณ์ ตรงประเด็น	ข้อมูลถูกต้องตรง ประเด็นแต่ขาด รายละเอียด	มีข้อมูลที่ผิดบ้าง และยังไม่สมบูรณ์
ภาษาที่ใช้เหมาะสม	ใช้ภาษาในการสื่อสารได้ ถูกต้อง เหมาะสม ตาม หลักการใช้ภาษา	ใช้ภาษาในการสื่อสารได้ ถูกต้อง เหมาะสมตาม หลักการใช้ภาษา บางส่วน	ใช้ภาษาในการสื่อสารไม่ ถูกต้องตามหลักการใช้ ภาษาแต่สื่อความหมาย ได้พอเข้าใจ
รูปแบบการนำเสนอ น่าสนใจ	มีวิธีการและรูปแบบการ นำเสนอที่น่าสนใจ และ ผลงานที่นำเสนอถูกต้อง	มีวิธีการและรูปแบบการ นำเสนอที่น่าสนใจแต่ ผลงานที่นำเสนอถูกต้อง บางส่วน	มีวิธีการและรูปแบบการ นำเสนอไม่น่าสนใจ ผลงานที่นำเสนอถูกต้อง บางส่วน
มีการลำดับ เหตุการณ์	การนำเสนอเหตุการณ์ ตามลำดับ เรื่องราว เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ	การนำเสนอเหตุการณ์ ส่วนใหญ่เป็นไป ตามลำดับที่เหมาะสม	การนำเสนอเหตุการณ์ ไม่ชัดเจน ไม่เป็นระบบ
มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์	มีการแสดงความคิดเห็น อย่างมีเหตุผลและ สร้างสรรค์	มีการแสดงความคิดเห็น อย่างมีเหตุผลแต่ไม่มี ความคิดสร้างสรรค์	เหตุผลในการแสดงความคิด เห็นไม่ถูกต้องและไม่ สร้างสรรค์

ระดับคุณภาพ

3 คะแนน หมายถึง ระดับคุณภาพ ดีเยี่ยม	ดีเยี่ยม = 13 – 15 คะแนน
2 คะแนน หมายถึง ระดับคุณภาพ ดี	ดี = 10 – 12 คะแนน
1 คะแนน หมายถึง ระดับคุณภาพ ปรับปรุง	ปรับปรุง = 1 – 9 คะแนน

เกณฑ์การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เกณฑ์การประเมิน (แนวทางการกำหนดให้คะแนน)			
รายการประเมิน	เกณฑ์การให้ระดับคะแนน		
	3	2	1
ไม่เรียนรู้	กล้าซักถามกล้าพูดกล้าแสดงความคิดเห็นและโต้แย้งในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง กล้าแสดงออก	กล้าซักถามกล้าพูดกล้าแสดงความคิดเห็นและโต้แย้งในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง กล้าแสดงออก	กล้าซักถามกล้าพูดกล้าแสดงความคิดเห็นและโต้แย้งในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง กล้าแสดงออก
มีวินัย รับผิดชอบ	มีการตรวจสอบแก้ไขการกระทำที่ไม่ถูกต้องทุกครั้ง ทำงานได้สะอาดเรียบร้อย และถูกต้องและทันเวลา	มีการตรวจสอบแก้ไขการกระทำที่ไม่ถูกต้องเกือบทุกครั้ง ทำงานได้สะอาดเรียบร้อย ไม่ค่อยทันเวลา	มีการตรวจสอบแก้ไขการกระทำที่ไม่ถูกต้องเป็นบางครั้ง ทำงานไม่ค่อยสะอาดเรียบร้อย และไม่ค่อยทันเวลา
มุ่งมั่นในการทำงาน	ตั้งใจและรับผิดชอบใน การปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับ มอบหมายให้สำเร็จ มี การปรับปรุงและ พัฒนาการ ทำงานให้ดีขึ้นภายในเวลาที่ กำหนด	ตั้งใจและรับผิดชอบใน การปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ให้ สำเร็จ มีการปรับปรุง และ พัฒนาการทำงาน ให้ดีขึ้น	ตั้งใจและ รับผิดชอบใน การปฏิบัติ หน้าที่ที่ได้รับ มอบหมายให้ สำเร็จ

ระดับคุณภาพ

3 คะแนน หมายถึง ระดับคุณภาพ	ดีเยี่ยม	ดีเยี่ยม	= 7 - 9	คะแนน
2 คะแนน หมายถึง ระดับคุณภาพ	ดี	ดี	= 4 - 6	คะแนน
1 คะแนน หมายถึง ระดับคุณภาพ	ผ่าน	ผ่าน	= 1 - 3	คะแนน

ภาคผนวก

แบบรายงานการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมือง คุณธรรม จริยธรรม
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2
ปีงบประมาณ พ.ศ.2567

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียน

โรงเรียน.....กลุ่มโรงเรียน.....

ผู้บริหารสถานศึกษา.....

ครูผู้สอนประวัติศาสตร์

1).....

2).....

จำนวนครู (ข้าราชการครู พนักงานราชการ และลูกจ้างที่จ้างโดยเขตพื้นที่การศึกษา) จำนวน.....คน

จำนวนนักเรียน (ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 67) จำนวน.....คน

หมายเลขโทรศัพท์โรงเรียน/ผู้บริหารสถานศึกษา/ครูแกนนำที่เป็นผู้ประสานงาน.....

ส่วนที่ 2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมือง คุณธรรม จริยธรรม

1) รูปแบบ/นวัตกรรม/การขับเคลื่อนงานวิชาการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมือง คุณธรรม จริยธรรม (อาจเป็นรูปแบบ (Model) หรือกระบวนการ หรือขั้นตอน ฯลฯ การขับเคลื่อนงานวิชาการ)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2) รูปแบบ/นวัตกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมือง คุณธรรม จริยธรรม (อาจเป็นรูปแบบ (Model) หรือกระบวนการ หรือขั้นตอน ฯลฯ การจัดการเรียนรู้)

*** สามารถแนบแผนการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมือง คุณธรรม จริยธรรม (ถ้ามี)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3) กิจกรรมที่ส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมือง คุณธรรม จริยธรรม (กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กิจกรรมเสริมหลักสูตร โครงการ/กิจกรรมในแผนปฏิบัติการประจำปี กิจกรรมในวิถีของโรงเรียน ฯ)

- (1).....
- (2).....
- (3)
- (4)
- (5)
- (6)
- (7)

4) แหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาในการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมือง คุณธรรม จริยธรรมของโรงเรียน (ภายในและภายนอกโรงเรียน)

- (1).....
- (2).....
- (3)
- (4)
- (5)
- (6)
- (7)

5) รูปภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมือง คุณธรรม จริยธรรม

รูปที่ 1	รูปที่ 2
รูปที่ 3	รูปที่ 4
รูปที่ 5	รูปที่ 6
รูปที่ 7	รูปที่ 8

(ตัวอย่าง)

แบบรายงานการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมือง คุณธรรม จริยธรรม
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2
ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

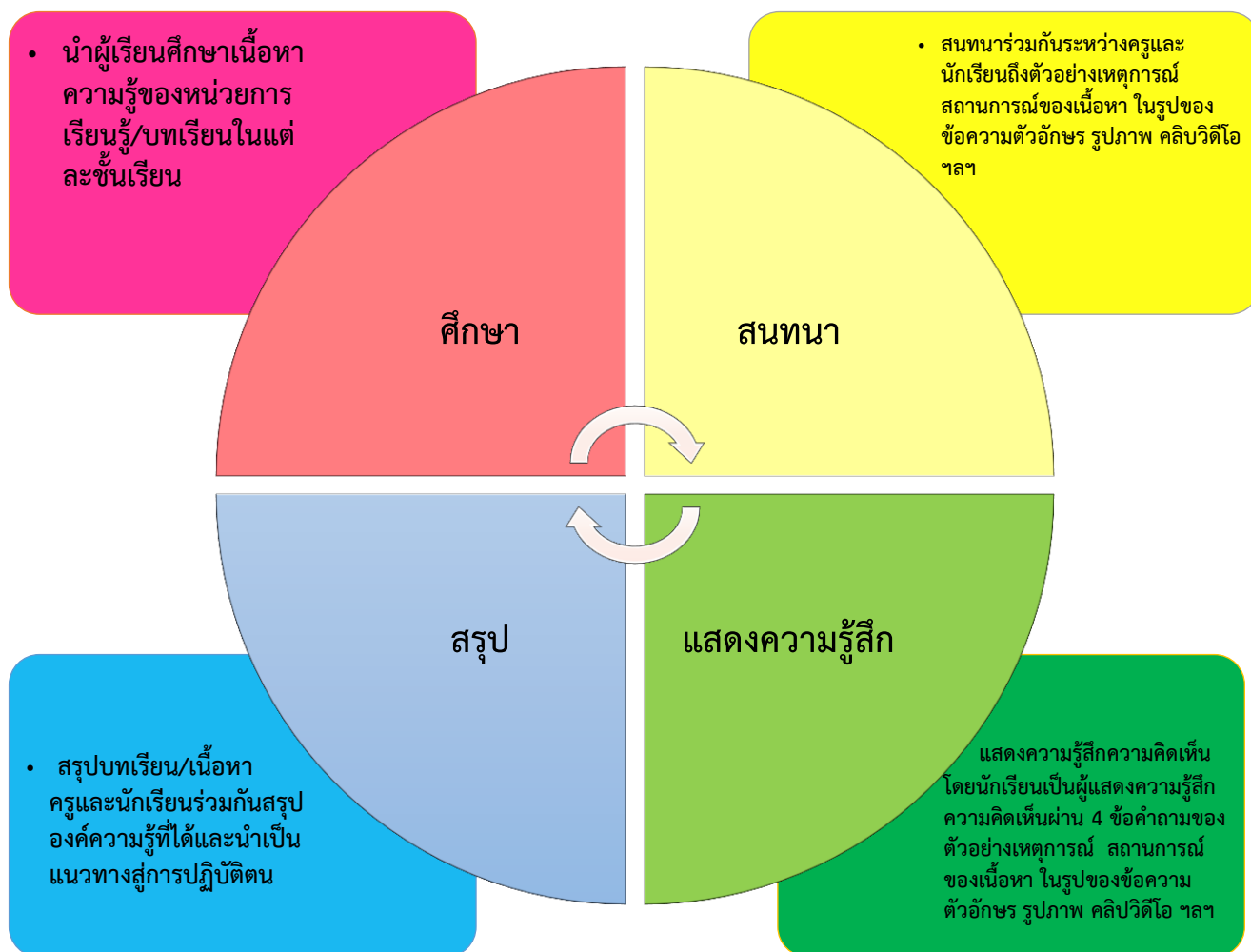
ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียน

โรงเรียน บ้านน้ำมิน กลุ่มโรงเรียน เชียงคำ 2
ผู้บริหารสถานศึกษา นายณัฐศรัณฐ์ พรหมเผ่า
ครูผู้สอนประวัติศาสตร์ 1) นายสังวาลย์ มีสุข 2) นายสายชล ชัยวัน
จำนวนครู (ข้าราชการครู พนักงานราชการ และลูกจ้างที่จ้างโดยเขตพื้นที่การศึกษา) จำนวน....15....คน
จำนวนนักเรียน (ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2566) จำนวน..216..คน
หมายเลขโทรศัพท์โรงเรียน/ผู้บริหารสถานศึกษา/ครูแกนนำที่เป็นผู้ประสานงาน....080-1291261.....

ส่วนที่ 2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมือง คุณธรรม จริยธรรม

- 1) รูปแบบ/นวัตกรรม/การขับเคลื่อนงานวิชาการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมือง คุณธรรม จริยธรรม (อาจเป็นรูปแบบ (Model) หรือกระบวนการ หรือขั้นตอน ฯลฯ การขับเคลื่อนงานวิชาการ กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมือง คุณธรรม จริยธรรม ในการขับเคลื่อนงานวิชาการ ของโรงเรียนบ้านน้ำมิน มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่าน 4 ขั้นตอน ดังรูปแบบ Model 1ศ 3ส ดังนี้
รูปแบบ Model 1 ศ 3 ส
ศึกษา : นำผู้เรียนศึกษาเนื้อหาความรู้ของหน่วยการเรียนรู้/บทเรียนในแต่ละชั้นเรียน
สนทนา : สนทนาร่วมกันระหว่างครูและนักเรียนถึงตัวอย่างเหตุการณ์ สถานการณ์ของเนื้อหา ในรูปของข้อความ ตัวอักษร รูปภาพ คลิปวิดีโอ ฯลฯ
แสดงความรู้สึก : แสดงความรู้สึกความคิดเห็นโดยนักเรียนเป็นผู้แสดงความรู้สึกความคิดเห็นผ่าน 4 ข้อคำถามของ ตัวอย่างเหตุการณ์ สถานการณ์ของเนื้อหา ในรูปของข้อความตัวอักษร รูปภาพ คลิปวิดีโอ ฯลฯ
สรุป : สรุปบทเรียน/เนื้อหาครูและนักเรียนร่วมกันสรุปองค์ความรู้ที่ได้และนำไปเป็นแนวทางสู่การปฏิบัติตน

รูปแบบ Model 1 ศ 3 ส

2) รูปแบบ/นวัตกรรมการจัดการจัดการการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมือง คุณธรรม จริยธรรม (อาจเป็นรูปแบบ (Model) หรือกระบวนการ หรือขั้นตอน ฯลฯ การจัดการเรียนรู้)

*** สามารถแนบแผนการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมือง คุณธรรม จริยธรรม (ถ้ามี)

กระบวนการจัดการจัดการการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมือง คุณธรรม จริยธรรม ของโรงเรียนบ้านน้ำมิน มีการจัดการจัดการเรียนรู้ผ่าน 4 ขั้นตอน (1ศ 3ส) ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาหาความรู้ นำผู้เรียนศึกษาหน่วยการเรียนรู้ตามโครงสร้างหลักสูตรการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมือง คุณธรรม จริยธรรม โดยจัดการจัดการเรียนการสอนที่มีความหลากหลายเพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนให้เกิดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมือง คุณธรรม จริยธรรม ดังนี้

- จัดกิจกรรมแบบเดี่ยว/แบบกลุ่มสลับกันไป
- จัดกิจกรรมแบบศึกษาหาความรู้ผ่านเทคโนโลยี/Application ต่าง ๆ
- จัดกิจกรรมโดยให้ผู้เรียนแสดงบทบาทสมมุติ
- จัดการเรียนการสอนผ่านคลิป์วิดีโอ

ฯลฯ

ขั้นตอนที่ 2 สนทนา ครุณาตัวอย่างเหตุการณ์/สถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาหรือบทเรียนให้นักเรียนดู เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนหาวิธีการแก้ปัญหาหรือช่วยให้ผู้เรียนมีความต้องการใคร่เรียนรู้ แล้วร่วมกันสนทนา ครูตั้งคำถาม นักเรียนร่วมแสดงความคิดเห็นต่อเหตุการณ์/สถานการณ์ดังกล่าว ในรูปของข้อความตัวอักษร รูปภาพ คลิปวิดีโอ ได้แก่

- เรื่องราว/เหตุการณ์บ้านเมืองที่เกิดในอดีต และปัจจุบัน
- การใช้สิทธิ์เลือกตั้ง
- การต่อต้านการทุจริต
- วีระบุรุษวีระสตรีไทย
- ชาวต่าง ๆ เช่น การทำความดี อาชญากรรม ปัญหาสังคม
- การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ฯลฯ

ขั้นตอนที่ 3 แสดงความรู้สึกความคิดเห็นต่อเนื้อหา/บทเรียนของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยครูให้นักเรียนทุกคนแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ โดยมีกฎกติกาว่าทุกความคิดมีคุณค่า ไม่ฆ่าความคิดใคร ไม่มีความคิดใดผิดถูก ยอมรับความคิดของกันและกัน เขียนบัตรความคิดทุกคน 1 หนึ่งคน 1 บัตรความคิด เขียนตัวโตๆ อ่านง่าย ชัดเจน มีความหมาย เป็นคำหรือวลีก็ได้ และรักษากติกา/รักษาเวลา ผ่าน 4 คำถาม ดังนี้

- เห็นหรือรับรู้เกี่ยวกับอะไร
- รู้สึกอย่างไร?
- คิดเห็นอย่างไร?
- จะปฏิบัติอย่างไร ?

ขั้นตอนที่ 4 สรุบบทเรียน/เนื้อหาร่วมกันระหว่างครูกับนักเรียน โดยร่วมกันสรุปองค์ความรู้ที่ได้ ในหลากหลายรูปแบบ เช่น สรุบบนกระดาษคำถาม การสนทนา และนำไปเป็นแนวทางสู่การปฏิบัติที่ดีและเหมาะสม

ส่วนการประเมินผล ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันประเมินผลการเรียนรู้ โดยใช้วิธีการประเมินผลตาม สภาพจริง

3) กิจกรรมที่ส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมือง คุณธรรม จริยธรรม (กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กิจกรรมเสริมหลักสูตร โครงการ/กิจกรรมในแผนปฏิบัติการประจำปี กิจกรรมในวิถีของโรงเรียนฯ)

กิจกรรมที่ส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมือง คุณธรรม ดังนี้

- 1) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
 - กิจกรรมลูกเสือ/เนตรนารี
 - กิจกรรมการแข่งขันกีฬา
 - กิจกรรมอบรมคุณธรรม จริยธรรมสุดสัปดาห์
- 2) โครงการ/กิจกรรมตามแผนปฏิบัติการฯ
 - (1) โครงการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง/เกษตร P&G ได้แก่
 - กิจกรรมการเลี้ยงปลาตุ๊ก
 - กิจกรรมการปลูกผักปลอดสารพิษ
 - กิจกรรมการเพาะเห็ดนางฟ้า
 - กิจกรรมการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่
 - กิจกรรมโรงเรียนธนาคาร
 - กิจกรรมการเลี้ยงหมูอินทรีย์
 - กิจกรรมการเลี้ยงเป็ดพันธุ์ไข่

- (2) โครงการวันสำคัญ ได้แก่
 - กิจกรรมวันสุนทรภู่/วันภาษาไทย/วันต่อต้านยาเสพติด
 - กิจกรรมวันสำคัญของชาติ ศาสนา ประเพณีวัฒนธรรมฯ
- (3) โครงการส่งเสริมแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่
 - กิจกรรมงานหัตถกรรมท้องถิ่น
 - กิจกรรมสืบสานงานศิลปะท้องถิ่น
 - กิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้นอกสถานที่
- (4) โครงการส่งเสริมวินัย ประชาธิปไตยและคุณธรรม ได้แก่
 - กิจกรรมสถานักเรียน
- (5) โครงการโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษา (Eco-School) ได้แก่
 - กิจกรรมประหยัดน้ำ/ไฟฟ้า
 - กิจกรรมธนาคารขยะชุมชน
 - กิจกรรมการทำไบโอดีเซลล์
 - กิจกรรมการทำน้ำยาเอนกประสงค์
 - กิจกรรมการทำน้ำหมักชีวภาพ
 - กิจกรรมการทำปุ๋ยหมัก
 - กิจกรรมการบำบัดน้ำเสีย

4) แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาในการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมือง คุณธรรม จริยธรรมของโรงเรียน (ภายในและภายนอกโรงเรียน)

- (1) ฐานการเรียนรู้ต่างๆ ในโรงเรียน
 - ฐานการเรียนรู้เบเกอร์รี่เมืองมิน
 - ฐานการเรียนรู้เมืองมินคอฟฟี่
 - ฐานการเรียนรู้ในโครงการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง/เกษตร P&G
 - ฐานการเรียนรู้ในโครงการโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษา (Eco-School)
- (2) แหล่งเรียนรู้ภายนอกห้องเรียน
 - วัดต่าง ๆ ในเขตบริการของโรงเรียน เช่น วัดพระธาตุเสด็จ วัดบ้านน้ำมิน วัดบ้านคะแนง วัดบ้านน้ำลาว
 - พระธาตุเสด็จ หมู่ที่ 6
 - รพสต.น้ำมิน ตำบลแม่ลาว
 - วนอุทยานน้ำตกบ้านน้ำมินและน้ำตกบ้านคะแนง
 - ภูมิปัญญาในท้องถิ่นการแปรรูปอาหาร (อีย๋อ)
 - ภูมิปัญญาและปราชญ์ในท้องถิ่น เช่น ด้านการจักสาน ด้านบายสีสู่ขวัญ หมอเมือง สละล้อซอซิ่ง ด้านการแปรรูปอาหาร ด้านอักษร (ตัวเมือง) เป็นต้น

5. รูปภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมือง คุณธรรม จริยธรรม

รูปที่ 1 การจัดการเรียนการสอน

รูปที่ 2 ทักษะศึกษาแหล่งเรียนรู้

รูปที่ 3 การปลูกข้าว

รูปที่ 4 ถวายเทียนพรรษา

รูปที่ 5 การอบรมคุณธรรม จริยธรรม

รูปที่ 6 การเลือกตั้งประธานนักเรียน

รูปที่ 7 ลูกเสือส่งเสริมประชาธิปไตย

รูปที่ 8 ส่งเสริมวินัย ห่างไกลยาเสพติด

(ตัวอย่าง)

แบบรายงานการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมือง คุณธรรม จริยธรรม
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2
ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียน

โรงเรียน อนุบาลเชียงคำ(วัดพระธาตุสบแวน) กลุ่มโรงเรียน เชียงคำ 1

ผู้บริหารสถานศึกษา นายอิสริย์ ทองภูมิพันธ์

ครูผู้สอนประวัติศาสตร์	1) นายธัญพิสิษฐ์ สมฤทธิ	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
	2) นางสาวพิศ ไชยลังกา	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
	3) นางสาวจุฑามาศ กาปิยะ	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
	4) นายกิตติศักดิ์ ศรีจันทร์	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
	5) นางสาวรัชนิกร อินชมภู	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
	6) นางประภัสสร ดีอ่อน	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

จำนวนครู (ข้าราชการครู พนักงานราชการ และลูกจ้างที่จ้างโดยเขตพื้นที่การศึกษา) จำนวน 41 คน

จำนวนนักเรียน (ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 66) จำนวน 938 คน

หมายเลขโทรศัพท์ โรงเรียน : 054452471 ผู้บริหารสถานศึกษา : 0861894582 ครูแกนนำ : 0857128487

ส่วนที่ 2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมือง คุณธรรม จริยธรรม

1) รูปแบบ/นวัตกรรมการขับเคลื่อนงานวิชาการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมือง คุณธรรม จริยธรรม (อาจเป็นรูปแบบ (Model) หรือกระบวนการ หรือขั้นตอน ฯลฯ การขับเคลื่อนงานวิชาการ)

โรงเรียนอนุบาลเชียงคำ(วัดพระธาตุสบแวน)ขับเคลื่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมือง คุณธรรม จริยธรรม ดังนี้

- ได้กำหนดเป็นรายวิชาพื้นฐาน ในโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 คือ รายวิชาประวัติศาสตร์ มีโครงสร้างเวลาเรียนทุกชั้นเรียน 40 ชั่วโมงต่อ 1 ปีการศึกษา
 - รายวิชาประวัติศาสตร์ ทุกชั้นเรียนบูรณาการองค์ความรู้ตามจุดเน้นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพะเยาเขต 2 ในมิติที่ 2 จุดเน้นที่ 2 การน้อมนำศาสตร์พระราชาและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ (รู้ รัก สามัคคี พอเพียง มีส่วนร่วม) และกลยุทธ์ของโรงเรียน คือ ปลุกฝังให้ผู้เรียนอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น
 - ส่งเสริมครูผู้สอนกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมือง คุณธรรม จริยธรรมเข้ารับการอบรม พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
 - มีโครงการศึกษาแหล่งเรียนนอกระบบที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมือง คุณธรรม จริยธรรม เช่น วัดต่างๆในและนอกพื้นที่.เชียงคำ แหล่งโบราณสถานที่สำคัญ ศูนย์วัฒนธรรมไทลื้อบ้านธาตุสบแวน ฯลฯ
- 2) รูปแบบ/นวัตกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมือง คุณธรรม จริยธรรม (อาจเป็นรูปแบบ (Model) หรือกระบวนการ หรือขั้นตอน ฯลฯ การจัดการเรียนรู้)

*** สามารถแนบแผนการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมือง คุณธรรม จริยธรรม (ถ้ามี)

โรงเรียนอนุบาลเชียงคำ(วัดพระธาตุสบแวน) ได้จัดการเรียนรู้กิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมือง คุณธรรม จริยธรรม ดังนี้

<ol style="list-style-type: none"> 1. วิเคราะห์มาตรฐาน ตัวชี้วัดจากสาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และจุดเน้นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยาเขต 2 ในมิติที่ 2 จุดเน้นที่ 2 การน้อมนำศาสตร์พระราชาและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ (รู้ รัก สามัคคี พอเพียง มีส่วนร่วม) และกลยุทธ์ของโรงเรียน คือ ปลูกฝังให้ผู้เรียนอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น 2. ออกแบบหน่วยการเรียนรู้ โดยมีเป้าหมายคือ เสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นไทย ความรัก ความหวงแหน ความภาคภูมิใจ และความเป็นพลเมืองดีตามระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข 3. จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) วิธีการทางประวัติศาสตร์ มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่างๆอย่างเป็นระบบ และเรียนรู้ประวัติศาสตร์ใกล้ตัว 4. มีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพ.ศ. 2551 ตามสภาพจริงและตามศักยภาพของแต่ละบุคคล
<p>3) กิจกรรมที่ส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมือง คุณธรรม จริยธรรม (กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กิจกรรมเสริมหลักสูตร โครงการ/กิจกรรมในแผนปฏิบัติการประจำปี กิจกรรมในวิถีของโรงเรียน ฯ)</p> <ol style="list-style-type: none"> (1 โครงการยูวสุจริต กิจกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียน,กิจกรรมตลาดนัดจามจู้ ,กิจกรรมดีใจ น้อยเสี่ยงตามสาย, กิจกรรมหรรษาใต้ต้นจามจู้ (2 โครงการวันสำคัญ (3 โครงการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น (4 โครงการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (5 กิจกรรมครูพระสอนศีลธรรม (6 กิจกรรมลูกเสือ/ เนตรนารี
<p>4) แหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาในการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมือง คุณธรรม จริยธรรมของโรงเรียน (ภายในและภายนอกโรงเรียน)</p> <ol style="list-style-type: none"> (1 วัดต่างๆในและนอกพื้นที่ อ.เชียงคำ (2 แหล่งโบราณสถานที่สำคัญ เช่น บ้านไถลื้อยายแสงดา อ.เชียงคำ จ. พะเยา (3 ศูนย์วัฒนธรรมไทลื้อบ้านธาตุสบแวน หมู่ที่ 1 อ.เชียงคำ จ. พะเยา (4 ศูนย์วัฒนธรรมไทลื้อวัดบ้านหย่วน อ.เชียงคำ จ. พะเยา (5 ศูนย์วัฒนธรรมไทลื้อวัดแสนเมืองมา อ.เชียงคำ จ. พะเยา (4 หอปรัชญา รัชกาลที่ 9 มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

5) รูปภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมือง คุณธรรม จริยธรรม

รูปที่ 1 หอประชุมรำลึกกาลที่ 9 มหาวิทยาลัยราชภัฏ เชียงราย

รูปที่ 2 ศูนย์วัฒนธรรมไทลื้อบ้านธาตุดสบแวน หมู่ที่ 1 อ.เชียงคำ จ. พะเยา

รูปที่ 3 ศูนย์วัฒนธรรมไทลื้อวัดแสนเมืองมา อ.เชียงคำ จ. พะเยา

รูปที่ 4 กิจกรรมวันสำคัญ ถวายเทียนพรรษา

รูปที่ 5 กิจกรรมเลือกตั้งประธานนักเรียน

รูปที่ 6 กิจกรรมครูพระสอนศีลธรรม

คณะผู้จัดทำ

1. นายสำเนียง อัดไพบุลย์	ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาพะเยา เขต 2
2. นายนิคม กীরตวรังกูร	รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาพะเยา เขต 2
3. นางนพมาศ วรผาบ	รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาพะเยา เขต 2
4. นางอ่อนจันทร์ คำเพราะ	รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาพะเยา เขต 2

คณะผู้จัดทำ

1. นายสุจินต์ สุคันธปัญญา	ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผล
การจัดการศึกษา
2. นางสุทธิธิดา เจริญพิทยา	ศึกษานิเทศก์
3. นางปฤษฎณา ดำรงค์ชีพ	ศึกษานิเทศก์
4. นางสาวรัตน์ ไกรมาก	ศึกษานิเทศก์
5. นางสาวเพย ฤดีใจ	ศึกษานิเทศก์
6. นางช่อเพชร วงศ์ชัย	ศึกษานิเทศก์
7. นางปิ่นนรา บัวอิน	ศึกษานิเทศก์
8. นายสุรพงษ์ ปัญญาอุดมกุล	ศึกษานิเทศก์
9. นายสุรวัฒน์ เมืองมูล	ศึกษานิเทศก์
10. นางสาววาริรัตน์ สติราษฎร์	ศึกษานิเทศก์
11. นางสาวนิศากร สมฤทธิ์	ศึกษานิเทศก์
12. นางสาวธีรวรรณ จันทร์วิชาชาพร	ศึกษานิเทศก์
13. นางสาวชนัญชิตา วงศ์ใหญ่	ศึกษานิเทศก์

ต้นฉบับ/บรรณาธิการ

1. นายสุรวัฒน์ เมืองมูล	ศึกษานิเทศก์
2. นางช่อเพชร วงศ์ชัย	ศึกษานิเทศก์

ปก/รูปเล่ม/ผู้พิมพ์

1. นายสุรวัฒน์ เมืองมูล	ศึกษานิเทศก์
2. นางสาวภัควลัญญ์ ศิริมาตย์	เจ้าพนักงานธุรการ

กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ